

II

XLVIII. LETNIK
FEBRUAR 1966

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina

Ob koncu skupnih lovov — Slavko Kovač	322
Od deputatov do točkovnega sistema — Valter Dvoršek	323
Enemu zaveznik, drugemu sovražnik — Ludvik Marič	326
Brez krivde krivi — Tone Peskar	329
Iz referatov VII. kongresa mednarodne zveze znanstvenikov s področja lovstva — Dr. Stane Valentinčič	330
Trihostrongilidi pri divjadi — J. Brglez, R. Rakovec, M. Kušej	333
Po krvnem sledu velike divjadi — Dr. Janko Lavrič	336
Moji jerebi — Ing. Mirko Šušteršič	339
O podlasiel — Peter Dobrila	341
Okee-vidra — Tatjana Vončina	341
Po lovske svetlo	343
Iz lovskega oprtnika	344
Iz lovske organizacije	346
Jubilanti	348
Umrli	348
Lovska kinologija	349
Kinološke prireditve v letu 1966/67	349
Saljive	352

«LOVCA» izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupancičeva 9, ki jo zastopa njen predsednik dr. Jože Benigar. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Stefan Tausig, Rastko Bradašnja. Odgovorni urednik Ivan Ferlež. Vse gradivo za objavo pošljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupancičeva ul. 9 (soba 7), poštni predal 595, telefon 21-215. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Lovske družine plačujejo Lovski zvezi za vsakega svojega člana letni prispevek 2000 S dinarjev — 20 N dinarjev, zato prejema njihovi člani »Lovca« brezplačno. — Sicer je celoletna naročnina za »Lovca« 1800 S dinarjev — 18 N dinarjev, posamezna številka 150 S dinarjev — 1,50 N dinarja, celoletna naročnina za tujino 2400 S dinarjev — 25 N dinarjev. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 300 S din — 3 N din, od 15 do 25 besed 400 S din — 4 N din, od 25 do 35 besed 500 S dinarjev — 5 N dinarjev itd. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. — Čekovni račun Lovske zveze Slovenije: 600-14-600-25. — Tiskala in kličseje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Prodajam lovsko puško trocevko 8 × 57 R, 16 × 16. Ludvik Dornik, Radeče 95 (gasilski dom).

Pogrešana je od 19. decembra 1965 psička braka jazbečarka. Prosim lovce za kakršnokoli informacijo. France Florjan, Osredok 1, p. Dobrova pri Ljubljani.

Prodajam lovsko risanico 7 × 64 z menjalno cevjo kal. 7,9, opremljeno s strelnim daljnogledom. Stanko Sijanec, Muta 144 ob Dravi.

Prodajam ostrega tribarvnega gonica, psa s prav dobro oceno, starega 2 leti in 9 mesecev. Pavel Potočnik, Bukovica 34, p. Selca nad Skofjo Loko.

Zatekel se je lovski pes, kratkodlaki istrijanec. Dobi se pri Franc Rozman, Cirknik pri Mirni.

Prodajam malo rabljen bok-driling 8 × 57 IRS — 16 × 70 — 221 R — z daljnogledom. Polde Gril, Veliki Otok št. 5, Postojna.

Lovec

XLVIII. LETNIK ŠT. 11 FEBRUAR 1966

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto R. Cenčič

Foto A. Koprivnikar

Ob koncu skupnih lovov

S. K.

Skupni lovi, ki so za večino lovcev edino lovsko izživiljanje, so za nami. Priznam, da so lahko prav prijetni, če so dobro organizirani in če sodeluje prijetna lovška družba. V nasprotnem pa nas spravijo v slabo voljo in prepričan sem, da bi mnogi lovci opustili lov, če bi se morali izživljati samo na slabo organiziranih pogonih. Kje so glavne napake, ki lahko pokvarijo še tako lepo lovsko doživetje? Že jutraj se prične z netočnostjo. Zanimivo je, da so velikokrat lovci, ki stanujejo najbliže, med zadnjimi in jih

ne moti, da jih morajo čakati njihovi tovariši tudi po uro in več. Še slabše je, da udeleženci kapljajo v lovišče med lovom in s tem povečujejo možnost za nesrečo. Kdor ne pozna točnosti, naj ostane doma in komur je bolj važna gostilna, kvartanje in druge »lepe« navade, naj opusti lov. Dolžnost lovskih družin je, da navadijo svoje člane na točnost, če je to potrebno tudi s strogimi ukrepi.

Poglavje zase pri skupnih lovih so lovski gostje. Prav je, da te vabi le lovška družina oz. upravni odbor in le na njegovo izrecno pooblastilo tudi posamezen član. Vse česče se dogaja, da na najboljše love prihaja vse več gostov, ki jim je že prišlo v navado, da se kar sami povabijo na vse najboljše love v bližnji in daljnji okolici. Odveč je seveda omeniti, da take člane tudi domača družina vidi le na dobrih lovih, gojitvena dela in krmljenje divjadi pa zanje sploh niso zanimiva. V družinah, kjer so se takšni nepovabljeni gostje že kar udomačili, ne bi bilo napak, če bi lovovodja na zbornem mestu oddvojil člane in povabljene goste, vsem ostalim pa vljudno, a odločno povedal, kakšna so določila družinskega poslovnika glede lovskih gostov. Po novem zveznem zakonu o lovu članstvo v lovskih družinah ni več obvezno. Zato bo reden pojav, da bo vse več zastojkarjev, ki bi želeli loviti, pa nič plačati. Lovske družine gosta praviloma ne bodo mogle odkloniti, vendar bodo v skladu s stroški za upravljanje lovišča in vrednosti dela, ki ga vlaga članstvo v gojitev divjadi, postavile pogoje, kako se mora gost prijaviti in določile tudi ceno dnevnih lovni dovolilnici in odstrelu za posamezno vrsto divjadi. Vendar spada to poglavje že v poslovniki lovskih družin.

Organizacija lova je dolžnost lovovodje. Le on lahko pritegne posamezne lovce kot pomočnike. Sam tudi odgovarja za potek lova in je vsaka kritika njegovih ukrepov na lovu nedopustna. Poslovniki ga mora pooblaščati, da lahko pred in med lovom pregleda orožje in municijo, prepove uporabo slabo vodljivega psa in izključi od lova nedisciplinirane ali vinjene lovce. Dolžnost lovovodje je tudi, da zbranim lovcem obrazloži potek lova in pozdravi ter po potrebi tudi predstavi povabljenega goste. Silno mučno je tam, kjer imajo lovovodjo samo na papirju in se člani na zbornem mestu vse križem prepirajo, kako bodo lovili. Vsak je seveda najbolj pameten, vsak skuša uveljaviti svoje stališče in večina ima že tudi izbrano svoje stojišče. Dogajajo se tudi primeri, da člana sploh ni na zbornem mestu in brez vednosti lovovodje že zasede najboljše stojišče, pri tem pa rogovili po lovišču in prepodi divjad, ki je občutljiva za nemir. Ne bo odveč omeniti, da naj bo lovovodja energičen, umirjen in razgledan lovec, ki dobro pozna lovišče. Večina lovovodij je premalo energičnih, ali pa imajo premalo podpore v članstvu in upravnem odboru. So pa tudi lovci, ki po svojem značaju niso primerni za lo-

vovodje. Poznam lovovodjo v družini Š., ki postavi lovce na stojišče, sam pa se postavi prednje ali pa si rezervira najboljše stojišče v pogonu. Čudim se le potrpežljivosti članov, da prenašajo njegovo samovoljo in na prvem občnem zboru ne obračunajo z njim.

Če na zbornem mestu in pri razporedu ni discipline, lahko že kar ugameš, kakšen bo lov. Če je brakada, potem brakirji redno brakirajo z napetimi puškami v rokah in je tudi redka divjad, ki pride do strelcev. V tem primeru je najbolje, da si izbereš stojišče za najdebelejšim drevesom, saj brakir ne utegne gledati, kam strelja. Tisti, ki brakira z napeto puško v rokah, se pa tudi ne zaveda, kakšni nevarnosti izpostavlja sebe in okolico ob padcih, ki so posebno v težkem terenu zelo pogosti. Če velja dogovor, da brakirji streljajo, potem obstoje in se pripravijo za strel le takrat, ko psi gonijo. Na ta način imajo čas, da v miru pregledajo okolico in ugotove smer, v katero lahko streljajo. Odveč je seveda pripomba, da je netovariško streljati divjad pred nosom lovca na stojišču. Seveda velja tudi za lovce na stojišču načelo, da ne streljajo v smer gonjačev, če so ti že tako blizu, da bi bilo to nevarno. Razumljivo je tudi, da ne streljamo v smer sosednjih stojišč, da ne prestrezamo divjadi, ki je namenjena na sosednje stojišče, da smo na stojišču tihi in mirni in ne kričimo, da ne razlagamo lastnih in tujih strelcov ipd. Odveč je tudi vsako opozarjanje sosedu na bližanje divjadi, ker na ta način navadno dosežemo le nasprotno, tj. da se divjad obrne. Najslabši pa so lovci, ki ne vzdržijo na stojišču in pridejo na pogovor k sosedu, ali pa se predstavljajo na nezasedena stojišča. Često so tako »ljubeznivi«, da se ne morejo vzdržati strela in sosedu pred nosom odstrele divjad, opravičijo pa se s krilatico »saj bi ti itak zgrešil«!

Zanimivo je, kako ljudje na lovu pokažejo svoj značaj. Tu šele vidimo, da je nekdo, ki smo ga čislali, v bistvu sebičen, brezobziren in neodkrit. Zato ni zaman trditev, da lov vzgaja in da mora biti lovski kolektiv pobudnik za prijateljske in disciplinirane odnose. V naših lovskih družinah je žal še vse preveč familiarnosti in obzirov do onih, ki grobo kršijo lovsko disciplino ali pa s svojim ravnanjem celo ogrožajo zdravje in življenje soljudi. Težke prekrške in celo obstrelitve zamolce in jih očitajo šele takrat, ko so skregani.

Naj omenim tudi love z inozemskimi lovskimi gosti. Tudi za te velja, da morajo potekati organizirano in disciplinirano in nikjer ne piše, da si inozemec za devize lahko privoščiti razne svojevoljnosti od streljanja srnjadi s šibrami pa do obstrelitve gonjačev. Odgovorni lovovodja mora lov, kolikor ga gostje ne poslušajo, prekiniti. Bojazni, da gostov drugič ne bo več, ni, ker je dovolj discipliniranih lovcev, ki žele k nam na lov, streljačev in mrharjev pa ne rabimo.

Gospodar LD Vinski vrhovi Foto F. Cvenkel
v Prlekiji — Ciril Trstenjak — sešteva po lovu 12.
decembra plen v lov. letu 1965/66: 229 fazanov, 124
zajcev, 26 kosov srnjadi. Lovišče meri 2420 ha

Te vrstice sem napisal v želji, da bi v družinah, kjer še ni reda in discipline, v bodoče razmere uredili. Kolikor pa tega ne bodo zmogli sami, jim bo zanesljivo priskočila na pomoč nadrejena lovska organizacija.

Od deputatov do točkovnega sistema

Valter Dvoršek

Takoj po sprejetju novega republiškega lovskega zakona bo moralo priti do spremembe pravil, ki bi morala biti za vse družine enotna. Medtem, ko so bila pravila že do sedaj enotna za vse lovske družine, pa so poslovniki, ki jih predpisuje 28. člen pravil, bili le različni. Poslovniki so v glavnem obravnavali izvajanje lova, obveznosti, sredstva, plen itd.

V preteklosti so poslovniki tudi urejali, ali pa tudi ne, kar se je enostavno dalo urediti z družinskimi sklepi, koliko zajcev ali fazanov prejme lovec zastonj, za sebe, za psa in morda še za kaj. Bili so primeri, ko so za sredstva iz lovišč kupovali čevlje, lovske obleke, blizu meje v sosednji republiki celo puške. Vsi ti deputati so se navadno delili po načelu »vsem enako«. Redkeje se je dogajalo, »vsakemu po njegovih zaslugah«. Na ta način so nekatere družine v preteklosti več, druge manj, pač po tem, kako so bile bogate, delile del sredstev iz lovišč.

Ti časi so v naši republiki minili in časi deputatov so že zdavnaj za nami.

Intenzivno gospodarstvo, agrotehnični ukrepi v kmetijstvu, krčenje površin, širjenje zazidalnih okolišev pogojujejo upadanje življenjskih pogojev divjadi. To nalaga lovskim družinam še večjo skrb za lovišča, prav tako pa to tudi predstavlja vse večjo obremenitev za vsakega posameznega lovca. Zahteve po dobrem gospodarjenju so danes takšne, da ni več dovolj, da bi bil lovec tedensko zgolj enkrat v lovišču. Mnogo je lovcev, ki porabijo skoraj ves svoj prosti čas v loviščih, mnogo pa tudi takih, ki stoje ob strani.

So objektivni razlogi, da določen krog lovcev ne more intenzivno delati v loviščih. Vendar pa to ne sme biti razlog, da bi drugi lovci morali nositi še njih bremena.

Glavno merilo lovskega udejstvovanja so bile doslej na splošno točke za uplenjene roparice kakor tudi število druge uplenjene divjadi. Že pred nekaj leti pa je postalo problematično, če za ocenitev lovčeve dejavnosti zadostujeta omenjena dva kriterija.

Zaradi tega je LZ Celje že pred petimi leti priporočila nekaterim družinam, naj bi poskusile ocenjevati lovčevo dejavnost s tako imenovanim »točkovnim sistemom«, ki naj bi upošteval več kriterijev kot samo prej navedena dva in ki naj bi se posluževal plus in minus točk.

Osnova tega novega sistema naj bi bila v tem, da se za vse člane uporabljajo enaki kriteriji in enaka startna osnova. Skratka, da se oceni celotna lovčeva dejavnost, ter da je za prekomerno vložen trud nagrajen, oziroma da je manjkajoči lovčev trud v lovišču treba plačati.

V teh »poskusnih« družinah, če bi jih tako imenovali, so v začetku imeli predvsem težave s plačevanjem minus oziroma negativnih točk. Prav

tako so v začetku nastopale težave tudi zaradi korektur sistema. Toda v teku treh let je bil precej spremenjen in dopolnjen. Dal je toliko pozitivnih rezultatov, da so delegati pred dvema letoma na občnem zboru LZ Celje sprejeli sklep, da bodo točkovni sistem uvedli v vse družinske poslovnike, kar se je pozneje tudi zgodilo.

Osnutek tega točkovnega sistema, ki je sestavni del poslovnika, je takle:

Ocena članov v družinskem delu

Da se zagotovijo enakopravni prispevki članov v delu ali materialno, je ob koncu lovskega leta točkovnan vsak član po doseženih uspehih v uničevanju škodljivcev, sodelovanju v društvenem in gojitvenem delu ter lovu.

Člane, ki imajo presežek pozitivnih točk, upravni odbor ob koncu lovskega leta nagradi. Člani, ki imajo presežek negativnih točk, plačajo to po ključu, ki ga ob koncu leta predlaga v okviru predračuna upravni odbor in odobri družinski posvet. Vrednost dosežene in nedosežene točke za roparico je ... din.

Nagrade za presežek pozitivnih točk se izplačajo članom iz zneska, ki ga dotira lovska družina v višini do 20 % od dohodkov iz lovišča.

Zneski, ki jih vplačajo člani za negativne točke, grede za upravljanje lovišča in gojitvene namene. Pozitivne točke, ki jih dosežejo lovski čuvaji pri opravljanju svoje službe in izvrševanju članskih dolžnosti, so merilo za event. izredno nagrado, ki jo v okviru predračuna prejmejo ob koncu leta.

Točkovnanje

lovski tat (kaznovan pred sodiščem) . . .	200 točk
orožje, odvzeto v lovišču	100 točk
orožje, vzeto na domu	50 točk
kuna, divja mačka	30 točk
jazbec	10 točk
lisica (izven skupnega lova)	15 točk
potepuški pes	15 točk
potepuška mačka, dihur, podlasica, hermelin	5 točk

Foto
J. Černač

Foto I. Napotnik

kragulj, skobec	20 točk
vrana, sraka	5 točk
šoja	2 točki

Vsak član mora obvezno doseči 50 točk. Vsaka nedosežena točka se šteje kot negativna točka. Družinski posvet lahko člane, ki so stari nad 60 let, bolni ali dalj časa odsotni, oprosti te dolžnosti. Gospodar lovske družine zbere ob koncu leta dokazila o pokončanih roparicah in škodljivcih, sestavi seznam, dokazila pa sežge tričlanska komisija, ki seznam tudi podpiše.

Društveno delo

redno opravljanje funk. predsednika . . .	75 točk
redno opravljanje funk. tajnika . . .	100 točk
redno opravljanje funk. blagajnika . . .	100 točk
redno opravljanje funk. gospodarja . . .	120 točk
redno opravljanje funk. lovovodje . . .	75 točk
enkratna udeležba na posvetu . . .	5 točk
enkratno sodelovanje na strelski prireditvi (lovski) . . .	5 točk
enkratno sodelovanje na strokovnem predavanju . . .	5 točk
enkratna izvedba strokovnega predavanja v lastni družini . . .	30 točk

Negativne točke:

enkratni izostanek na družinskem posvetu	— 10 točk
enkratni izostanek na strokovnem predavanju	— 10 točk
enkratni izostanek na družinski strelski prireditvi	— 10 točk

Oceno o opravljanju družinskih funkcij izreče nadzorni odbor ob zaključku lovskega leta. Predlaga lahko odtegljaj določenega števila pozitivnih točk, pri malomarnem vršenju funkcije pa tudi črta pozitivne točke v celoti.

Evidenco o udeležbi na posvetih, predavanjih in strelskih prireditvah vodi tajnik lovske družine.

Gojitvena dela

postavitev fazanjega krmišča	30 točk
redno oskrbovanje fazanjih krmišč	60 točk

naprava solnice	10 točk
redno zalaganje solnic	10 točk

Druga gojitvena dela (naprava visokih prež, stez, mrhovišč, delo na remizah ter krmnih njivah itd.) točkuje UO LD po svoji oceni in kvaliteti opravljenega dela; 1 ura intenzivnega dela velja 5 točk. Pri gojitvenih delih so dolžni sodelovati vsi člani in je vsak član dolžan doseči 150 točk.

Vsaka nedosežna točka se šteje kot negativna točka. Družinski posvet lahko člane v visoki starosti, bolne ali dalj časa odsotne oprosti te dolžnosti.

Evidenco o gojitvenih napravah v lovišču in opravljenem delu vodi gospodar LD.

Izvajanje lova

enkratna udeležba na skupnem ali skupinskem lovu na fazana	15 točk
enkratna udeležba na skupnem lovu na zajca	10 točk
enkratna udeležba na lovu s psom . . .	8 točk
enkratno brakiranje na skupnem lovu . .	5 točk
gojitveni odstrel srne ali mladitca . . .	30 točk
enkratni prevoz divjačine na odpremno postajo	10 točk

Negativne točke:

enkratni izostanek na skupnem lovu . .	10 točk
član brez lovskega psa, oz. član, ki ima neuporabnega psa, oz. član, ki psa ne vodi na lov	150 točk
pomotni odstrel fazanke	30 točk
neupravičeni odstrel Ia in IIa srnjaka .	50 točk
zastrelitev kosa srnjadi (ki ni bil najden)	100 točk

Evidenco o udeležbi na lovu vodi lovovodja. Evidenco o prevozu divjačine in odstrelu vodi gospodar. Kinološki referent vodi evidenco o pasemskih lovskih psih in je dolžan ob koncu leta oceniti kvaliteto lovskih psov.

Zaključni del tega govori še o obveznem vsakoletnem preizkušanju risanic, o prepovedi uporabe vojaških nabojev, o najlažjem dovoljenem kalibru za veliko divjad itd.

Razumljivo je, da zaradi specifičnih pogojev, v katerih gospodari 49 družin zveze in ki se teritorialno raztezajo od Savinjskih Alp pa skoraj do Kumrovca, ni bil v celoti osvojen osnutek, ki ga je predlagala zveza, ampak so ga družine prilagodile svojim potrebam oz. specifičnim pogojem s tem, da so zvišale ali znižale število točk, določile fiksne vrednosti točk od 4 din do 28 din, določile točke v razponih od — do, določile k že opisanim kriterijem še nove, določile za nagrade različen odstotek sredstev, pridobljenih iz lovišč, določile fiksno število plus točk vse od 270 pa do 500, spremenile uvodni del; skratka, vsaka družina je osnutek prilagodila svojim potrebam, vse pa so uvedle točkovni sistem.

Da ta sistem doseže svoj namen, je potrebno dosledno in korektno voditi evidenco. Nekaterim LD izračuni povzročajo težave, čeravno so v bistvu zelo enostavni.

Važno se mi zdi omeniti, da naj bi LD, če že ne natančno, pa vsaj približno, že na občnih zbiorih določile vrednost točke, da je tako članstvo s tem že vnaprej seznanjeno.

Upam trditi, da se je vsepovsod, kjer so bili takšni sistemi uvedeni, precej zboljšala disciplina in delo v loviščih. Ni namreč vseeno, če mora nezainteresiran član zaradi svoje nedejavnosti plačati v družinsko blagajno ob koncu lovskega leta več tisoč dinarjev.

Število točk lahko družina zviša predvsem na tistem področju, kjer razmere šepajo.

Družina lahko tudi prav kmalu ugotovi, če morebiti kdo išče v točkovnem sistemu materialne koristi, ali pa kje so luknje, da poslovnik šepa, ter se bo temu že naslednje leto izognila.

Prav bi bilo, da bi družine prekomerno vložen trud nagrajevale s plenom, vendar to zaradi dokončnega obračuna ni mogoče, ker se lovi običajno nehajo 15. januarja, obračuni pa so navadno tik pred občnimi zbori.

Po mojem mnenju mora poslovnik vsebovati določilo, kdaj se točkovni sistem menja, vendar pa bi moral veljati vsaj eno lovsko leto.

Če se bodo družine odločile za tak sistem, je razumljivo, da naj bi bil odraz specifičnih pogojev vsake družine. Ne mislim dajati receptov za poslovnike, vendar je točkovni sistem, ki ga navajam kot del poslovnika, svoj krst že prestal ter ga v specifičnim pogojem prilagojeni obliki z uspehom uporabljajo že drugo leto vse LD na območju LZ Celje.

Uvedbo točkovnega sistema je svojim zvezam priporočil tudi strokovni svet štajerskih lovskih zvez. Na zadnjem posvetu tega strokovnega sveta se je ugotovilo, da poslujejo že tudi vse družine štajerskih zvez po tem sistemu, vendar ocene zaenkrat še ni mogoče dati, ker še ni preteklo leto. Prepričan sem, da bodo rezultati prav tako ugodni kot v LZ Celje.

Enemu zaveznik, drugemu sovražnik

Ludvik Marič

Zagonetka, zakaj upada število male divjadi, zlasti jerebic, postaja jasnejša. Ne samo na evropskem zahodu in v ZDA, tudi pri nas smo se začeli pravilno baviti s tem perečim vprašanjem, kar povzeman iz kratke vsebine referata biologa Čopa v Lovcu. Njegov referat se bavi v glavnem z bistveno premeno kmetijske proizvodnje, s prehodom z razdrobljene kmetijske posesti in raznovrstnih kultur na monokulture na velikih združenih površinah. Njegovi primeri ne zajemajo Prekmurja, kjer je to mogoče še najbolj občutno. Referat poudarja tudi porast uporabe kemičnih sredstev pri sodobnem poljedelskem pridelovanju.

V glavnem gre za jerebico (simpatično prepelico, kar pozabljamo omeniti). Včasih, ko je bilo jerebic na pretek, se niti nismo zavedali, kako je ta divjad pomembna za večino lovcev. Niso še pozabljena leta po vojni, ko smo izvažali žive jerebice na zahod in ko smo še imeli jerebice kljub uničujočim posledicam vojne. Zahodna Evropa je kupovala jerebice, da bi dvignila stalež. Toda to se ni posrečilo in danes npr. beremo vest iz Danske, da bodo v naslednjih treh letih prenehali z nadaljnjim naseljevanjem jerebic, ker kljub velikim materialnim žrtvam ni uspeha in letne izgube znašajo poprečno 80 %. Pri tem pripominjam, da ima Danska zelo napredno poljedelstvo in gotovo uporablja mnogo kemičnih sredstev v kmetijstvu.

Svoj čas so tudi v Prekmurju ostre zime zdesetkale jerebičji stalež, toda čez nekaj let se je spet opomogel. Še živé priče, katerim so znane lovske razmere za časa predvojnih veleposestev. Krmiljenja ni bilo kaj prida, kite jerebic so ob visokem snegu prišle do dvorišč celo v M. Soboti, kjer so jih nekateri sočutno gledali skozi okna iz toplih sob, drugi pa lovili na najenostavnejše načine. Danes ponujamo jerebicam krmo vsepovsod, ki pa jo žal do skrajne sile odklanjajo. Ko je stiska najhujša, jih razmeroma zlahka polovimo in prezimimo. Storimo torej več kot nekdaj in vendar stalež jerebic ostane le pri številu, ki služi zgolj za okras lovišča in za obujanje spominov na čase pred tridesetimi leti, ko je en sam dober strelec uplenil na dan po 80 jerebic. Vzroki, ki onemogočajo življenjske pogoje jerebicam, so torej drugi. Po mojem je prvi že omenjena premena kmetijskega pridelovanja, drugi je sumljivo naglo razmnoževanje fazanov, tretji

pa splošna uporaba kemičnih sredstev v poljedelstvu.

Če vzamemo za primer razmere v Prekmurju, moramo omeniti hiter razvoj poljedelstva v socialističnem sektorju, ki je imelo osnovo v posestvu kmetijske šole v Rakičanu. Razpoložljiva materialna sredstva in strokovnjaki so omogočili uvedbo obilne uporabe umetnih gnojil in pesticidov. Zasebni kmetovalci so videli uspehe in sledili poučnim primerom. Kooperacija obeh sektorjev je sodobno agrotehniko in agrokemijo še bolj razširila. Krompirja, ki je eden glavnih pridelkov v Prekmurju, brez uporabe kemičnih sredstev proti koloradskemu hrošču ni mogoče pridelati. Bujne silažne koruze za rejo goveje živine ni mogoče pridelati brez velikih količin umetnih gnojil in selektivnih herbicidov, ki uničijo vsako rastlino razen koruze, da so tla pod koruso gola kot cestišče. Podobno je pri vseh drugih poljskih kulturah, v sadovnjakih in vrtovih.

Brez obilne uporabe gnojil ni velikih donosov in brez kemičnih sredstev so pridelki (npr. krompir) zaradi rastlinskih škodljivcev in bolezni ter pleva tudi do 100 % uničeni. Zato je zatiranje nevarnih rastlinskih bolezni predpisano z zakoni, mednarodnimi konvencijami, odredbami ipd. Med stotisoči vrst žuželk je na tisoče vrst ekonomsko škodljivih. Številne vrste pleva odvzemajo prostor, hrano in svetlobo koristnim rastlinam. Borba zoper rastlinske bolezni, škodljivce in plevel je nujna, če hočemo zagotoviti čimveč hrane prebivalstvu, ki mu po večini primanjkuje hrane. Ptice pevke in pridne roke tej nalogi niso več kos, pač pa strokovnjaki.

Sodobna kemija je ustvarila in ustvarja nešteto sredstev zoper škodljivce poljskih kultur. V ZDA, kjer v tem prednjačijo, je bilo registrirano preko 54 000 raznih pesticidov (fungicidi, insekticidi, herbicidi itd.). V letu 1956 so jih izdelali v vrednosti 250 milijonov dolarjev. Med temi so nekateri človeku in živalim baje nenevarni (DDT), drugi pa so pravi strupi za vsa živa bitja, npr. fosforne, živosrebrne, arzenove, cianove spojine, ki so označene s tremi križi. Predpisani so razni varnostni ukrepi za ljudi, ki ravnaajo s temi sredstvi, saj so se smrtno že ponesrečili delavci in otroci, ki so nevede ravnali z njimi. Bral sem ameriška in naša navodila za oprezno ravnanje s temi strupi. Vendar nobeno navodilo ne more povedati jerebicam, da naj se 30 dni izogibajo škropljenih kultur, da se ne zastrupe. Kako naj ve sinica, da z zastrupljeno gosenco prinaša smrt mladičem in kako kebec jerebice, da je množica ličink koloradskega hrošča zahrbtna dobrota. In tukaj je ločnica, ko postane zaveznik in dobronik (pesticid) lačnega prebivalca zemeljske oble nehote uničevalec divjadi in nasprotnik lovca. To je tretji vzrok, verjetno najnevarnejši uničevalec jerebic. V lovišču, na polju,

Foto A. Koprivnikar

kjer se uporablja več strupenih škropiv in prašiv, je manj jerebic. To se vidi po staležu v raznih krajih države.

Razumljivo je, da imajo v deželah, kjer taka kemična sredstva najdlje in največ uporabljajo, največ izkušenj in so najprej opazili škodljive posledice. Zato npr. v ZDA brezplačno delijo razna navodila za pravilno in oprezno uporabo pesticidov, da ne bi med drugim škodovali tudi divjadi in da se ne bi letno ponesrečilo zaradi nepazljivega ravnanja s pesticidi tudi kakih 2700 otrok do 5 let starosti, kot se to dogaja.

Iz Anglije in ZDA poročajo o številnih poginih zaradi pesticidov med ribami in pticami. Strupena snov se nabira zlasti v maščobi, pa tudi v jetrih in spolnih organih, v jajcih ter se uničujoči učinek teh deponiranih strupov pokaže zlasti v času, ko žival porablja svojo zalogo maščobe, npr. ribe ob drstitvi, ptiči pozimi ob pomanjkanju hrane. Ptiči se npr. zastrupe z razkuženimi semeni, s pobiranjem zastrupljenih žuželk, črvov, polžev, pa tudi skozi kožo, ko se gibljejo med zastrupljenimi rastlinami. In če požre obolelo (zastrupljeno) jerebico uveda, sprejme telo ujede del strupa iz trupla jerebice. Zastrupi se tudi lisica, ki požre zastrupljene miši. Ta krogotok prenašanja strupa gre lahko celo skozi več členov-zastrupljencev.

Podatki iz Anglije navajajo na primer, da je bilo med večjim številom preiskanih ptičjih trupel samo 4 % brez sledu pesticidov. Vsa pre-

Krmišče — ali zasilno krmišče za fazane? Streha krmišča ne sme prepuščati mokrote, da hrana ne zmrzne. Tla naj bodo suha tudi zato, da fazani ali jerebice lahko brskajo in se prepelijo

Foto J. Jesenko

iskana jajca pa so kazala sledove pesticidov in je vprašanje, če so taka jajca sposobna za razplod. Množina teh strupov v ptičjih telesih kaže od leta do leta znatno količinsko porast.

Verjetno je to prava smer, v kateri bodo tudi naši strokovnjaki (biologi, kemiki, zdravniki) začeli raziskovati in če pridemo do istih ugotovitev kot angleški strokovnjaki, potem bomo vsaj vedeli, pri čem smo, čeprav najbrž ne bomo mogli kaj prida ukrepati.

Mnenja sem, da bi morali zgodaj spomladi, ko so živali v najslabši telesni kondiciji, preiskati vsa najdena trupla jerebic, fazanov in ptic pevk ter zajcev, pozneje pa tudi gotovo število poginulih in živih žuželk s polja, kjer uporabljajo v znatnih količinah pesticide, če in koliko teh strupov vsebujejo njihova telesa. Preiskati bo treba najdena neizvaljena jajca, zlasti tudi v jajcih poginule kebčke, ki niso bili dovolj močni, da bi se prekljuvali. Odstreliti bo treba na koncu poletja kakšno jerebico brez družine, da se ugotovi, če spolni organi vsebujejo strupe, ki so povzročili jalovost. Na vsak način je treba odstreliti jerebico ali drugo divjad, ki bi kazala znake zastrupitve: omotičnost, trzanje mišic, krče. Če je možnost, bi bil umesten pregled tudi človeškega trupla in pri operaciji odvzete maščobe kakor delajo drugod, kjer se bavijo s poljedelstvom in sadjarstvom ter intenzivno uporabljajo pesticide. Pregledati bo treba mleko in zelenjavo ter sadnje na trgu in izločiti tisto, ki vsebuje preveliko koncentracijo škodljivih kemičnih sredstev (pesticidov), kot to delajo že v mnogih državah.

Niti malo ni pretirana trditev angleške organizacije za varstvo narave, da bo postopoma vse naše okolje zastrupljeno. In v takem okolju bomo morali živeti!

Borba lovcev zoper uporabo divjadi nevarnih kemikalij v poljedelstvu, sadjarstvu in gozdar-

stvu je gotovo vnaprej obsojena na neuspeh. Vendar bi novi rep. lovski zakon moral vsebovati sankcije zoper one, ki bi s pretirano, malomarno ali nepravilno uporabo mogoče celo neprimernih pesticidov pustošili živo naravo. Temeljni zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci nalaga zgolj obvezno uporabo zatiralnih sredstev, določil za varnost delavcev in glede odškodnine za povzročeno škodo pa nima.

Pesticidi so koristni in mogočni zavezniki zdravstva, poljedelstva in sadjarstva, vendar so obenem po neizpodbitnih ugotovitvah tudi uničevalci divjih živali. S pametnim sodelovanjem ob spoštovanju interesov obeh strani bi gotovo marsikaj lahko rešili.

Če do tega ne bo prišlo, potem še tako obupna prizadevanja lovcev verjetno ne bodo rešila jerebice in prepelice in na prekmurskih poljih bo utihnilo čirikanje in petpedikanje.

Žal velike potrebe današnjega sveta ne poznajo sentimentalnosti, niti nimajo razumevanja za romantičnost. Zaradi milijonov kilovatov električne energije jim ni žal, da potope divne doline med gorami in da zamre čirikanje na polju zaradi želje po velikih hektarskih donosih. Ne moti jih umazana voda brez življenja v rekah, samo da tovarne lahko obratujejo. DDT sredstva so sto milijonov ljudi obvarovala pred malarijo, žuželke bi letno lahko uničile 30 milijonov ton žitaric in riža, od česar lahko živi eno leto 150 milijonov ljudi. Te žuželke lahko uničijo insekticidi in zato se tem kemikalijam ne moremo kar tako odreči. Res škoda, da zaveznik enega ni tudi zaveznik drugega, da bi tudi v naravi živeli v mirnem sožitju. Vsi bi se morali truditi v tej smeri. Želeti moramo, naj so kronana z uspehom prizadevanja znanstvenikov, ki iščejo druga sredstva in načine za uničevanje tisočev vrst škodljivih žuželk.

Brez krivde krivi

Tone Peskar

V 8. številki »Lovca« 1965 tovariš Strle piše v članku »Poglavje o politiki, demokraciji in zakonitosti« na 230. strani o lovski »gospodi«. Predvsem je prav, da pravilno razumemo smisel odstavka, v katerem med drugim pravi: »Mišljenja nekaterih so, da ne bo škode, če bi iz lovskih vrst izstopila večina članstva, češ da bo iz mest lahko prišlo dovolj lovcev itd.«, (torej gre za lovce iz mest) in pa: »Drugič pa morajo biti lovske družine vsaj z 80 odstotki članstva zakonitenjene v krajevnem prebivalstvu. Prebivalstvo le tako lovcev ne bo postrani gledalo, saj lovski »gospodi« ni bilo nikdar naklonjeno. S tem bodo spodrezane tudi moralne korenine divjemu lovu itd.«

Tovariš Strle se boji, če bi lovci iz mest zmanjšali odstotek članov iz krajevnega prebivalstva, da bi prebivalstvo zaradi lovske »gospode« lovcev ne videlo rado. Dalje dokazuje, da bodo z 80 odstotki članstva iz domačega prebivalstva spodrezane moralne korenine divjemu lovu ter prti moralno krivdo za divji lov enostavno lovcem iz mest, če bi bil njihov odstotek v članstvu lovske družine večji od 20.

Taka formulacija problema, ki ga načenja z vprašanjem razmerja članstva iz vasi in mest, je kljub temu, da je imel morda najboljši namen, zgrešena in škodljiva za pravilne odnose med članstvom lovskih družin, kakor tudi ni pravična do lovcev iz mest.

Ni bojazni, da bi bilo v lovskih družinah v povprečju manj kot 80 odstotkov domačega prebivalstva, ker je znana struktura članstva lovskih družin v Sloveniji. Kot lovci iz mest pridejo v glavnem v pošte v Ljubljana in Maribor, druga mesta pa so manjša in tako rekoč v srcu lovišč. Lovci teh manjših mest so krajevno prebivalstvo. Ni izključena možnost, da je v kaki lovski družini odstotek lovcev iz mest večji od 20, mirno pa lahko ovržemo trditev, da bi zaradi tega krajevno prebivalstvo lovce postrani gledalo. Če pa je kje krajevno prebivalstvo res slabo razporejeno do lovcev iz mest, je ta odnos odraz nepravilnega odnosa lovca domačina do lovca iz mesta. Včasih se lovec iz mesta ne znajde takoj med krajevnim prebivalstvom. Takrat mu je dolžan pomagati lovec domačin in ga predstaviti krajevnemu prebivalstvu kot sebi enakega, brez vsakih hudomušnih pripomb o »nedeljskem lovcu« ali »gospodu«. Krajevno prebivalstvo ga bo rado sprejelo, veseli bodo njegovih prihodov mednje in prav radi

Pomoč prihaja

Foto L. Janškovec

bodo pokramljali z njim o tem in onem. Nobe-nega razloga ni, da bi krajevno prebivalstvo zaradi lovca iz mesta gledalo postrani morda še lovca domačina. Gotovo se najde v lovskih vrstah tudi član lovske družine, morda celo lovec iz mesta, ki jemlje ugled ostalim lovcem in lovski družini s slabim obnašanjem in dejanji, ki niso v skladu z lovsko etiko ali pa z nepravilnim odnosom do sočloveka. Tak človek ne sodi v lovske vrste, brez obzira, ali je domačin ali meščan.

Danes prebivalstvo tudi v najbolj odročnih krajih lovišč ve za lovsko družino, ki jo kolektivno upravljajo njeni člani in ve, da lovec iz mesta ni nobena »gospoda«, ampak enakovreden član lovske družine, ki ima iste dolžnosti in iste pravice kot lovec domačin. Če kje prebivalstvo tega res še ne ve in če mu lovci-domačini tega niso povedali, naj to stori lovec iz mesta. Tako se bo krajevno prebivalstvo vzgajalo, kar se bo odražalo pri gojitvi divjadi.

Neutemeljena je trditev, da bodo z 80 ali več odstotki krajevnega prebivalstva v članstvu lovske družine odpadle moralne korenine divjemu lovu. V preteklosti je bil lov izključna pravica izbrancev, danes pa ima pravico biti član lovske družine vsak državljan. Prav zaradi tega ni razloga za moralne korenine divjemu lovu. Če je

Krmljenje jelenjadi s kostanjem

Foto F. Stanič

kje divji lov razširjen, je iskati vzroke zanj v prirojeni dispoziciji ali pa se je posameznik tega navadil, ali pa ima lovska družina premalo posluha za njegovo lovske strast, ki bi sicer lahko bila v lovske družini pozitivno usmerjena in pod kontrolo. Na vsak način je divji lov odraz pre-slabše kontrole lovišča, kjer se lovske tat počuti preveč doma. Drži pa, da je včasih težko lovcu iz mesta redno sodelovati pri obhodih lovišča. Morda je hotel biti tovariš Strle v svojem članku nekoliko piker o lovcih iz mesta, čeprav so zvečine dobri in delavni lovci in imajo vso pravico biti člani lovske organizacije. Lovci iz mesta za lovske družino niso breme, ne medved v ulnjaku in ne vrag za pečjo. Lovcu iz mesta je lov predvsem beg v naravo pred mestnim hrupom in redkokdaj puljenje za dlako. Za ta beg v naravo pa sprejema vse obveznosti tako kot lovec-domačin in ker je oddaljen od matične lovske družine, ga ta beg v lovišče stane lepe denarje, kar domačina ob enakih koristih ne.

Vprašanje, ali lovec iz mesta izpolnjuje svoje obveznosti lovca, je sicer na mestu, hudo napak pa bi bilo, če bi pozabili tiste lovce iz mest, ki so znali sejati seme današnje oblike lovstva že takrat, ko je res še obstajala lovska »gospoda« in pa tiste, ki so še danes kot markantne osebnosti v ponos ne samo lovcu iz mesta, ampak celotni lovske organizaciji na Slovenskem.

Kot že rečeno, se gotovo najde slab lovec-meščan, ne smemo pa zaradi tega stvari posploševati. Vse je odvisno od nas lovcev samih, kako bosta v lovske vrstah sodelovala lovec-domačin in lovec iz mesta. Slednji torej nima nobenih privilegijev. Oba morata imeti enake obveznosti in enake pravice. To je demokratično!

Vsi vemo, da ni dvoje vrst lovcev, marveč le ene vrste lovec — član lovske družine. Če pa kdo od teh išče ali hoče privilegije, ne spada v zeleno bratovščino. Življenje v lovske družini je odvisno od zrelosti članstva in njihove lovske kulture.

Lovska kočica na Mašunu — gojitveno lovišče »Jelen« — Snežnik

Foto P. Cvenkel

Iz referatov

VII. kongresa mednarodne zveze znanstvenikov s področja lovstva

(Nadaljevanje)

Referati o raziskovanju divjadi

Dr. Stane Valentinčič

Referatov te vrste je bilo na VII. kongresu IUGB precej. Na tem mestu pa bi želel prikazati bralcem »Lovca« tiste, ki so med najzanimivejšimi s tega področja.

Analiza uplenjenih zajcev

Prof. dr. W. Rieck iz Inštituta za lovstvo v Zah. Nemčiji, ki se mnogo bavi s proučevanjem zajca, je v svojih raziskovanjih, o katerih je na kongresu poročal, posvečal pozornost naslednjim vprašanjem:

a) Ali so v plenu na običajnem lovu enako zastopani mladi (v istem letu poleženi) in stari zajci? Vprašanje si je zastavil zato, ker je možno, da pade relativno več mladih zajcev, ker so morda še manj izkušeni v obnašanju pred lovci kot stari, možno pa je tudi, da jih pade relativno manj, ker bolj »drže« (saj je za mladega zajčka to edini način obrambe pred sovražnikom). Važno je namreč vedeti, če je med uplenjenimi zajci relativno enako mladih kot starih zajcev, saj se potem da iz lovne sklepati oziroma ugotoviti, kolikšen je stvarni prirastek zajcev v tistem letu.

Presoja o starosti je avtor zasnoval na velikosti očesnih leč, ker je znano, da le-te s starostjo pridobivajo na teži. Isti avtor je namreč to metodo razvil in jo objavil v referatu na V. kongresu IUGB v Bologni. Za proučevanje tega vprašanja se mu je ponudila priložnost jeseni 1964, ko sta se mesec dni narazen (11. nov. in 11. dec.) vršila dva lova pod enakimi pogoji (isto število lovcev,

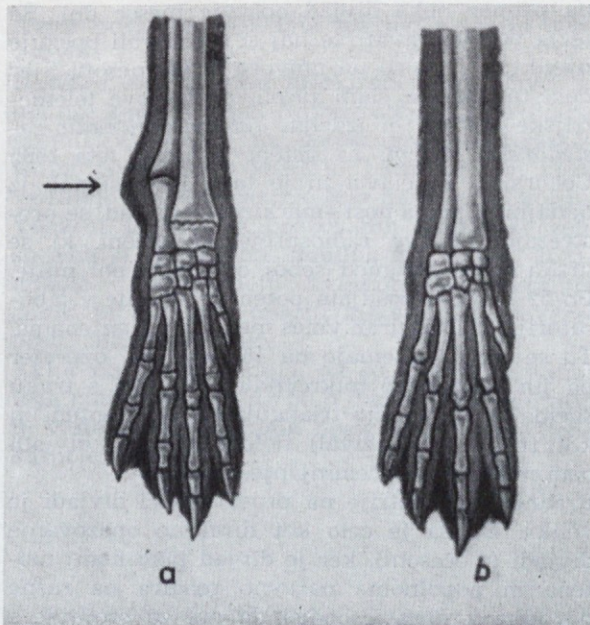
enak potek lova itd.) — le da so zajci pri drugem lovu bili za mesec dni starejši. V prvem lovu (11. XI.) je bilo med uplenjenimi zajci 76 % mladih zajcev, v drugem lovu pa jih je bilo 72 %. Avtor sklepa, da pade mladih zajcev relativno nekoliko več, vendar je ta razlika nebitvena, oziroma statistično ni signifikantna, da bi jo bilo treba pri proučevanju populacije jemati kdove kaj v obzir.

b) Kolikšen del staleža (jesenskega) zajcev pade na enem pogonu? Za opazovanje jemlje avtor ista dva lova (11. nov. in 11. dec. 1964). Naglaša pri tem, da seveda ni vseeno, s kakšno intenzivnostjo se lovi. Za ta dva lova pravi, da sta bila po intenzivnosti mila, saj je pri 8 pogonih (pretežno v obliki podkve, deloma pri spredaj »zaprti« podkvi) sodelovalo le 25 lovcev. Padlo je v prvem lovu 643 zajcev, v drugem pa 314, to je polovica manj. Glede na to, da je bil isti teren, enako število lovcev in enak sistem lova, sklepa avtor, da v enem takem pogonu pade polovica vseh zajcev. Sklepa iz tega, da je začetni (jesenski) stalež zajcev bil okrog 1300. Kajti če jih je v drugem lovu (enak prvemu po intenziteti in terenu) padlo polovica manj kot v prvem, jih je tedaj tudi živih bilo polovica manj kot v prvem. Ker je tako po drugem lovu ostalo okrog 350 zajcev, predpostavlja Rieck, da bi ta (spomladanski) stalež dal do jeseni 350 mladičev prirastka (po 2 mladiča na samico) in bi bil tako jesenski stalež iz leta 1965 polovica onega iz leta 1964. Pomeni — drugi lov (11. dec.) je bil odveč in je posegel v osnovni fond.

Iz tega primera (ki pa bi jih po mojem mnenju moralo biti več, op. ref.) se da sklepati, da je v lovišču z dobro boniteto za zajca na istem terenu en srednje intenziven lov na leto dovolj, če ne, bo stalež nazadoval.

c) Kako izginja pri mladih zajcih med lovno sezono Strohovo znamenje? Rieck se je, podobno kot drugi, ki proučujejo zajca, posluževal Strohovega znamenja za določitev, če je zajec »mlad« ali »star«. Ko je začel v ta namen uporabljati velikost očesne leče, ki jo je smatral za zanesljivejši znak, je z njegovo pomočjo kontroliral, če in koliko mladih zajcev še v teku lovne sezone to znamenje izgubi in jih je tako moč zamenjati s starimi.

Proučevanja je opravil na uplenjenih zajcih s 40 lovov in ugotovil, da v začetku lova (oktober) 10—20 % isto leto poleženih zajcev (tj. »mladih«) tega znamenja več nima, ker so že dosegli 6 mesecev in so torej dorasli, v decembru ga že nima 25—55 %, v januarju 50—75 %. Po tem takim je Strohovo znamenje kot metoda za določanje razmerja med starimi in mladimi zajci uporabna le v začetku lova, kasneje pa se je treba posluževati teže očesne leče (ki je mnogo manj praktična).

Stroh-ovo znamenje je kot pol grahovega zrna veliko izbočenje na zunanji strani prednje noge pri zajcu, 1 cm nad zapestjem

č) Da-li je očesna barva (svetla do temna) znak, po katerem se da določiti starost zajca? Avtor si je sam postavil to vprašanje, ker bi bil to zelo enostaven znak za spoznavanje starosti zajca. Vzel je očesne šarenice 112 zajcev, pri katerih je s pomočjo očesne leče določil starost — in ugotovil, da med barvo šarenice (ki daje barvo očesa) in starostjo ni pozitivne korelacije.

Biotelemetrija v proučevanju divjadi

Biotelemetrija je metoda, pri kateri se na (ujeto, živo) divjad pritrdi radiooddajnik, potem pa se na radiosprejemnik prestrezajo impulzi, na katere je radiooddajnik naravnani. Prvi poizkusi uporabe telemetrije na divjadi so bili usmerjeni na zasledovanje gibanja z radiooddajnikom »markirane« divjadi. Rezultate sta leta 1964 objavila Adams in Smith, v letu 1965 pa še več drugih avtorjev in sicer v publikaciji ameriškega inštituta za biološke znanosti (American Institute of Biological Sciences). Tehnika telemetrije je bila taka, da je bil oddajnik z določeno frekvenco montiran na (ujeto in potem izpuščeno) divjad, s prenosnim sprejemnikom pa se je od časa do časa določala njena pozicija po metodi triangulacije (trikotnika). Težava te metode je v tem, da mora človek s sprejemnikom stalno menjati mesto, da bi iz dveh različnih pozicij sprejel impulze radiooddajnika, pritrjenega na divjadi — ali pa morata to delati dve osebi. Seveda pomeni to veliko izgubo časa in stroške, če naj se

na primer neka divjad opazuje mesec dni. Še težja postane stvar, če naj se več živali opazuje naenkrat. Zato so na univerzi v Minnesoti, kjer dela tudi avtor, sami začeli iskati nove telemetrijske metode in izdelali *avtomatični radio-zasledovalni sistem*. Ta sistem je opisal leta 1965 Cochran s sodelavci in je tale: Radiosignali iz oddajnika, ki ga nosi »markirana« divjad, se prestrežajo na dve radiosprejemni anteni, ki se vrtita in ki sta med seboj oddaljeni pol milje. Po 52 kanalih pošiljata potem te signale v laboratorij, ki je situiran vmes med obema antenama. Tu se signali snemajo na 16 mm film, operater pa jih s pomočjo mikročitalca po želji s traku snema in s pomočjo triangulacije (dve anteni in kot tretja točka žival) določa pozicijo divjadi oziroma njeno spreminjanje.

Prednost telemetrije na prosto živeči divjadi je velika. Boljša je celo kot direktno opazovanje divjadi (z očesom), ker je divjad tako manj motena in popolnoma naravno reagira na razne dogodke v naravi, bodisi da gre za srečanje s sovražnikom, za srečanje individuov iste vrste ali pa za biološke in fiziološke manifestacije istega primerka. Od 1963 do 1965 so v inštitutu, kjer dela tudi Tester, proučevali gibanje oziroma življenje 35 lisic, 15 jelenov, 33 rakunov, 6 kuncev in 9 zajcev (belih).

V naslednjih letih bodo svoja raziskovanja s pomočjo radiotelemetrije posvetili odnosom klime in fiziologije na divjad. Iz fiziologije divjadi je namreč doslej le malo podatkov o direktnem merjenju. Lord, Belrose in Cochran so leta 1962 proučevali dihanje leteče race, ki je nosila na sebi radiooddajnik.

Tak oddajnik je moč namestiti na vsako divjad, ki tehta okoli pol kilograma ali več. Seveda je treba telemetrične aparature uporabljati preudarno, saj sedaj stane ena garnitura 1000 dolar-

jev. Na koncu referata se avtor zahvaljuje tistim, ki so denarno omogočili uvajanje radiotelemetrije za proučevanje divjadi, predvsem ameriški komisiji za atomsko energijo in pa skladu družine Louis W. in Maud Hill.

Prvi rezultati vidnega markiranja gamsov v Švici

O teh rezultatih je poročal **A. Krämer*** iz **zoološkega muzeja univerze v Zürichu**.

Leta 1965 je bilo v mreže ujetih 23 gamsov, ki so bili markirani in izpuščeni. Poleg teh je bilo markiranih še 15 gamsov. Markiranje je bilo izvršeno tako, da so nekaterim živalim pritrdili kovinaste marke na uho, poleg tega pa so jim uho povili z barvastimi plastičnimi ovoji, drugim živalim pa so premazali roglje z raznobarnim lakom iz umetne smole (»Kunsthartzlack«).

Območje, kamor so bili gamsi izpuščeni, leži na Augsmatterhonu in to med 600 in 2100 m nadmorske višine.

Po izpustitvi so bili gamsi prve dni nekoliko vznemirjeni zaradi plastičnih ovojev na uhljih, pa tudi drugim (nemarkiranim) gamsom so se ti markirani zdeli nekoliko sumljivi.

Po enem letu se je barva na rogljih še odlično držala, nekaj živali pa je zgubilo plastične ovoje in tudi ušesne kovinaste marke.

Markirane gamse so opazovali z določenih mest tako, da so jih čim manj vznemirjali. Z daljnogledom (45-krat) so jih uspešno opazovali na 2 km razdalje.

* Krämer je bil med tistimi udeleženci VII. kongresa IUGB, ki so izžrebali brezplačen odstrel gamsa (gojitvena lovišča so dala v ta namen 4 gamse) in ga je tudi odstrelil, v gojitvenem lovišču Triglav, za kar naj tudi na tem mestu velja zahvala kolektivu tega zavoda.

Pri teh opazovanjih so posvečali pozornost dve-
ma vprašanjem: a) navezanosti gamsov na pro-
stor (rastišče) in b) socialni strukturi tropov.

a) Navezanost gamsov na rastišče

Tropi se poleti in jeseni držijo pretežno na se-
verni ekspoziciji (premikajo se le pod vplivom
vremena), pozimi in spomladi pa na južni in
sicer glede na snežno odejo na različnih višinah.
Pri tem je bilo moč ugotoviti, da so gamsi rela-
tivno precej navezani na rastišče. Zlasti so bili
redki premiki po horizontali (vzporedno z gor-
skim grebenom), medtem ko so se po vertikali
premikali bolj in to v odvisnosti od vremenskih
razmer oziroma pašnih pogojev; premikali so se
od 600 do 2100 m. Tudi kratkotrajni, dnevni ver-
tikalni premiki so bili opažani do 500 m razlike v
nadmorski višini. Dnevni horizontalni premiki
so bili tudi redki in to predvsem zaradi obiska
solnic ali pa če so bili pregnani. Pri odraslih
kozlih so opazili, da so se dalj časa držali na
zelo majhnem prostoru (tudi izven gozda), koze,
mladiči in enoletni gamsi pa so se bolj pre-
mikali. Dve- do triletni kozli so nekje v sredi.
Tropi so živeli ves čas znotraj območja, ki ni
večje kot 2×3 km.

b) Socialna struktura gamsov

Če se v življenjsko združbo (trop) računajo ži-
vali, ki živijo skupno na razdalji največ nekaj
desetin metrov in ki se pomikajo v isti smeri,
tedaj je moč reči, da so tropi imeli do 50 živali.
Število živali v enem tropu se zelo in na hitro
menja, prav tako tudi število tropov na opazo-
vanem območju. To dejstvo in pa precejšnja go-
stota gamsov opazovanega območja (20 na 100 ha)
skoraj izključujeta obstoj trajnih (stabilnih)
tropov. Relativno stabilna je le formacija koza-
mladič in to do spomladi. Tudi tu se od časa do
časa formirajo združbe samih kozličev in kozic
v — kot pravi avtor — »otroški vrtec«. Če koza
naslednje leto nima mladiča, ostane lanski mladič
še nadalje z materjo. Vse ostale združbe, izgle-
da, so pogojene le po bolj ali manj izraženi po-
trebi, da se gamsi določenega območja združu-
jejo v trope določenih socialnih razredov (spol,
starost), neglede na individue te združbe; težnja
po združevanju med določenimi individui (vedno
istimi) igra le podrejeno vlogo. Živali, ki živijo na
istem območju, se čestokrat vidijo skupaj, med-
tem ko se dva določena individua tem redkeje
vidita skupaj, čim manj se njuni rastišči pre-
krivata.

Tudi ob prsku veljajo enaka pravila. Koze se bolj
premikajo kot odrasli kozli; ti kontrolirajo zno-
traj svojega ožjega rastišča vse premikajoče se
koze in se ne vežejo izven tega svojega območja
na določene koze.

Avtor povzema naslednje zaključke svojih opa-
zovanj:

Rastišče, na katerem markirani gamsi živijo, je
manjše kot 2×3 km. Najpogostejši so vertikalni
premiki (navpično na gorski greben). Kratko-
trajni premiki ne dosegajo 1 km. Odrasli kozli
vztrajajo določen čas na zelo majhnem okolišu.
Velikost in sestava opazovanih tropov se zelo
spreminja. Relativno stabilna je le vez koza-
mladič v prvem letu življenja. Med ostalimi
gamsi ni bilo moč opaziti individualne poveza-
nosti, niti ne v prsku.

Avtor ob koncu dodaja, da so to prvi rezultati
tega markiranja in da bo o nadaljnjih rezultatih
te vrste in pa o drugih opazovanjih objavljeno
kasneje.

(Se nadaljuje)

Trihostrongilidi pri divjadi

J. Brglez, R. Rakovec, M. Kušej

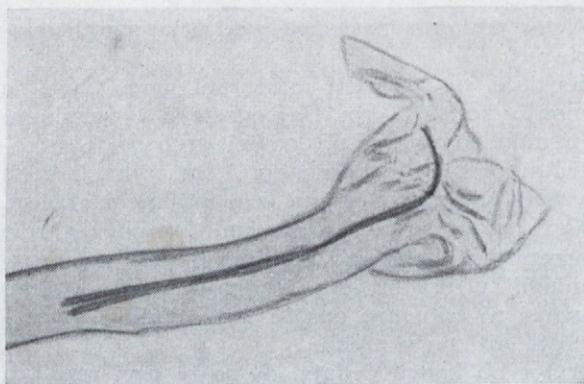
Nobenega dvoma ni, da so številne vrste zaje-
davcev, ki jih prištevamo v rod trihostrongilus
(Trichostrongylus), najbolj številni in razširjeni
zajedavci pri nekaterih domačih in divjih živa-
lih. Nekatero vrsto med temi zajedavci povzro-
čajo občutno škodo. Predvsem so razširjeni pri
divjadi, kakor smo to že spoznali v nekaterih
prejšnjih sestavkih. Lahko trdimo, da pri nas ne
moremo najti srne, jelena, kozoroga ali gamsa,
kjer ne bi našli vsaj ene vrste trihostrongilidov.
Skupno število zajedavcev pri eni sami živali pa
včasih doseže tudi 30 000 do 50 000 in več.

Mislimo, da ne bo odveč, če določenim epizooti-
ološkim¹ problemom, ki zadevajo trihostrogili-
dozo pri naši divjadi, dodamo še nekaj misli, ki
so se porodile pri obdelavi zajedavcev pri pre-
iskani srnjadi določenih geografskih okolišev
Slovenije. Razen nekaterih ekoloških in epizoo-
tioloških činiteljev pa želimo še prikazati neka-
tere nove vrste trihostrongilidov, ki smo jih pri
naši divjadi prvič ugotovili.

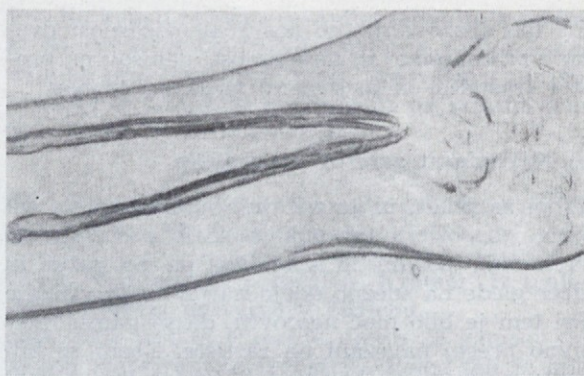
Ker vsaj fragmentarno² poznamo favnistično³
zajedavsko sliko domačih prežvekovalcev in ek-
vidov pri nas, zlasti pa tisto pri malih prežveko-
valcih, lahko trdimo, da je favnistična slika zaje-
davcev pri divjih prežvekovalcih značilna in
specifična. Nekatero trihostrongilidno vrsto pa
najdemo samo pri določeni vrsti divjadi. Le
nekaj trihostrongilidov najdemo hkrati pri doma-
čih in divjih prežvekovalcih, ki jih na osnovi

¹ zakonitost širjenja bolezni z živali na žival

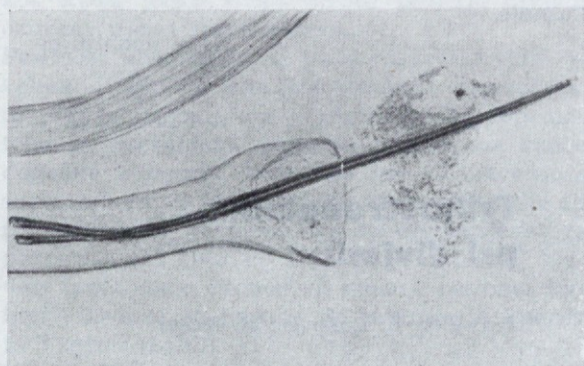
^{2,3} v stavku: deloma poznamo vrste zajedavcev domačih
prežvekovalcev

Nematodirus filicollis

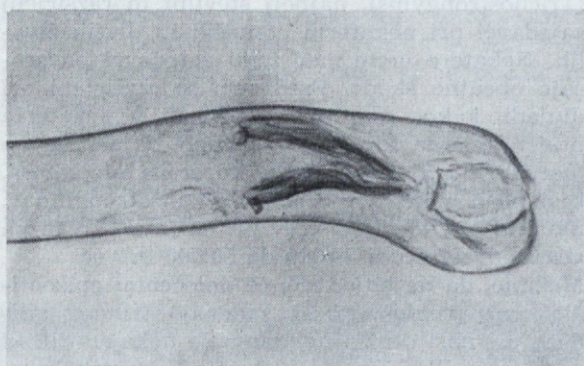
Ostertagia circumcincta

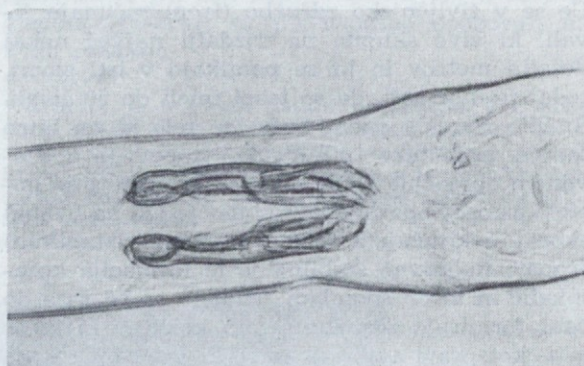
Nematodirus spathiger

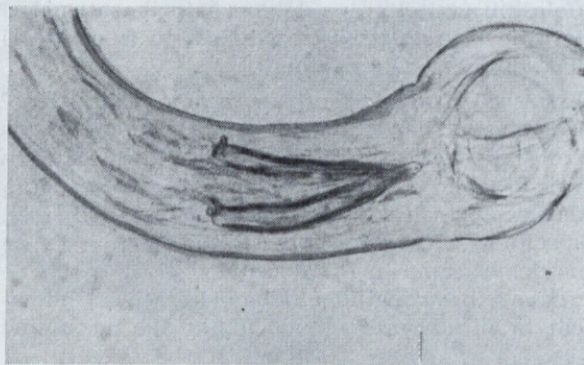
Ostertagia occidentalis

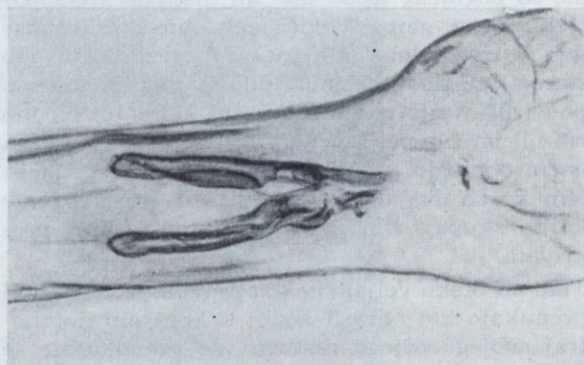
Trichostrongylus capricola

Apteragia quadrispiculata

Trichostrongylus vitrinus

Spiculopteria spiculoptera

morfoloških⁴ značilnosti med seboj ne moremo ločiti. V dolgi razvojni dobi so se zajedavci prilagodili pogojem svojega gostitelja. Prilagodili so se tudi vsem poznanim in nepoznanim ekološkim činiteljem, ki so značilni za različno vrsto divjadi. Tudi navade in instinkti divjadi so strogo določevali prilagajajoče se zajedavske vrste. Druga epizootiološka ugotovitev pa izhaja iz dejstva, da se populacija⁵ iste vrste divjadi ne razporeja tako, da bi vsaka edinka prišla na točno določeno površino, temveč se, kakor je to najbolj pogost primer v hribskem lovišču, nakopičijo v določenih letnih časih na točno določene in omejene površine, ali pa se vežejo daljši čas tudi na določeno napajališče ali krmišče. Živali imajo tudi svoje stalne poti. Povsod tod pa se kopičijo tudi invazijske⁶ ličinke, ki jih gostitelji zaužijejo med hrano in pijačo. Tako se kopičijo zajedavci v siriščniku in tankem črevesu, zdravstveno pa to pomeni, da se pri močni ekspoziciji⁷ gostitelja podira ravnovesje med gostiteljem in zajedavci. Kmalu pride do hiperinvazije edink, nato do večjega kopičenja invazijskih ličink na zemeljskih površinah. Če so vremenski pogoji za razvoj invazijskih ličink ugodni, se kmalu invadira ves trop do take mere, da pride do poginov, zaostajanja v rasti, hujšanja in težjih sprememb na sluznici siriščnika in tankega črevesa gostiteljev, slabokrvnosti, drisk, sprememb na koži in drugo. Poginejo najprej slabo odporne živali, mladiči, breje živali in takšne s slabšo konstitucijsko osnovo; ker divjad lahko poginja množično, izgleda na prvi pogled, da jo kosi kaka kužna bolezen.

Spoznali smo že, da so invazijske ličinke zelo odporne na razne dražljaje iz njihove okolice. Predvsem so odporne na nizke temperature. Ličinke nekaterih vrst zajedavcev lahko večkrat posušimo, pa bi se pri ponovni ovlažitvi zopet pričele premikati. Živahno gibanje invazijskih ličink določa temperatura, vlaga in določena stopnja osvetlitve. Zaradi vertikalne migracije invazijskih ličink najdemo le-te v kapljicah rose biljnega latja ob jutrih in večerih, čez dan pa se zadržujejo na površini zemlje, posebno tam, kjer je vlaga. Spoznali smo že tudi različne biološke lastnosti invazijskih ličink, ki so danes že dobro proučene. Med njimi so najvažnejše termotaksija,⁸ fototropizem, tigmotaksija, geotropizem in druge.

Število zajedavcev v gostitelju določajo klimatski pogoji in epizootiološki činitelji z ene strani ter odnosi med gostiteljem in zajedavci z druge. Mehanizem odpornosti gostitelja sloni na obrambnem sistemu, ki vključuje tudi ustvarjanje protiteles v krvnem serumu. Antigenska struktura mnogih zajedavcev je z biokemijske strani danes že poznana, in se ta lastnost že praktično uporablja pri zaščiti nekaterih vrst domačih živali za odpornost proti zajedavcem. Moč ali intenzivnost invazije določene vrste go-

stitelja na določenem geografskem okolišu ni enaka vsako leto. Poznano je, da se število zajedavcev dvigne vsako pomlad in vsako jesen, vendar tudi te krivulje ne dosežejo enako višino ob istem letnem času različnih let. Dinamiko pojavov določajo predvsem zunanji ekološki in epizootiološki činitelji, kakor smo to že spoznali. Na osnovi preiskav smo spoznali, da sta zlasti dve trihostrongilidni vrsti izredno pomembni za zdravstveno stanje naše divjadi. Prva je *Haemonchus contortus*, največji med trihostrongilidi, zajedavec siriščnika številnih vrst prežvekovalcev. Zajedavec je rdeč od nasesane krvi, na sluznici siriščnika pa ugotavljamo obsežne spremembe. Pri naših preiskavah smo našli tudi do 7000 črvov omenjene vrste, kar je po našem mišljenju izredno visoko. Druga zajedavska vrsta, ki jo prav tako najdemo v siriščniku, je *Spiculopteria spiculoptera*, ki je doslej pri domačih živalih še nismo ugotovili, pač pa smo jo našli pri srni, jelenu, gamsu in kozorogu. Izgleda, da je zajedavec specifičen za divjad. Tudi ta ostertagia je velik zajedavec. Najdemo navadno več tisoč zajedavcev. Hrani se s krvjo svojega gostitelja. Če na kratko omenimo še neke med važnejšimi biološkimi značilnostmi omenjene vrste zajedavcev, lahko ugotovimo, da sta obe vrsti takšni, ki izločata največje število jajčec. Poznano je, da okrog 200 samic vrste *Haemonchus contortus* izloča na dan toliko jajčec, kakor jih izloča okrog 10 000 samic malih trihostrongilidov. Ker sodijo samice *Spiculopteria spiculoptera* med večje ostertagije, lahko rečemo, da prav tako izločajo številna jajčeca. Močnejše invadirana srna izloči v enem samem dnevu čez 500 000 jajčec. Lahko je sedaj razumeti, kako hitro se na določeni pašni površini nakopičijo invazijske ličinke, če so pogoji za njihov razvoj ugodni.

Pri ocenjevanju trihostrongilidov divjadi moramo upoštevati tudi številne druge zajedavce, ki jih najdemo pri gostiteljih. To so metljaji, trakulje, ikrice trakulj kanidov, pljučni črvi, mijaze cefenomin, preostali črvi tankega in debelega črevesja, zlasti *Strongyloides* sp., *Capillaria* sp., *Bunostomum trigonocephalum*, *Chabertia* ovina in *Trichuris ovis*. Razen tega najdemo nekatere predstavnike protozojskih⁹ zajedavcev, med njimi so najbolj pogoste kokcidije, *Eimeria* spp. in sarkosporidije. V krvi lahko najdemo hemosporidije. Upoštevati moramo tudi zajedavce kože.

Na priloženih mikroskopskih fotografijah so nekatere značilne trihostrongilidne vrste in to zadnji kraj samca, tako imenovano kopulatrično burzo (*Bursa copulatrix*), po katerem določamo posamezne vrste med seboj.

⁴ po telesnih oblikah in značilnostih

⁵ naseljenost

⁶ napadalne

⁷ izpostavljenosti (za invazijo)

⁸ stavek: vrsta dražljajev na invazijske ličinke (temperatura, težnost, svetloba)

⁹ pra-zajedavcev

Po krvnem sledu velike divjadi

(Poglavje iz še ne izdanega priročnika o
vzreji, vzgoji in šolanju psa)

(Konec)

Dr. Janko Lavrič

Na naravnem sledu

Medtem, ko smo psa vadili na umetnih mrzlih sledovih in mu dopovedovali, da mora delati samo po sledu tiste divjadi, ki jo je na nastrelu zavohal, ali z drugo besedo, dobil v nos, da zapeljevalnih sledov ne sme prijeti, kaj šele izdelovati, smo seveda ponavljali tudi vaje iz poslušnosti. Na umetnem krvnem sledu vadimo psa še in še, da ga tako pripravimo za delo po naravnem sledu. Za to se kmalu nudi priložnost. Nikakor pa ne svetujem, da bi kdo namenoma obstrelil divjad, saj to ni niti človeško niti lovsko. Najbolj večjemu lovcu se zgodi, da divjad obstreli. V takem primeru velja pravilo, da je prva divjad, ki jo pes išče po naravnem krvnem sledu, že mrtva, ko te pes pripelje do nje.

Lovci zagrešimo na lovu veliko napak in to pred in po strelu, a tudi pri strelu samem. Če po strelu žival ni padla v ognju, a je po znakih bila zadeta, je prva strelčeva dolžnost, da mirno počaka. Druga je, da si ogleda okolico, kjer je bila žival ob strelu, da si zapomni vsako drevo, vsak grmiček in druge značilne, čeprav malenkostne stvari. Še preden se strelec premakne, naj s petama zavrta v zemljo jamici, kjer je ob stre-

lu stal. Ko se okolje umiri — čez kake pol ure — naj v obe zavrtani luknji vtakne zeleni vejici, na kamnitem svetu pa položi kamna in tako zaznamuje mesto, kjer je stal ob strelu. Vejici, imenovani opozorilni, sta nekako laketi dolgi in osmukani skoraj do vrha. Tudi po tem naj še miruje in ne bi bilo prav, če bi se premikal ali glasno govoril, saj je morebiti ranjena žival ostala prav blizu in se v smrtnem strahu utegne dvigniti in zbežati, kar bi ji povečalo predsmrtne bolečine, strelcu pa bi vzelo precej časa za iskanje. Če zaslišiš, da divjad otepa z nogami in hrope, jo pusti pri miru, da se umiri. Razume se, da ranjene živali ne iščemo ponoči, ker ji tedaj ne moremo dati usmrtilnega strela, pač pa jo lahko prepodimo.

Če iz obnašanja živali po strelu sklepaš, da jo bo treba iskati s psom, imaš sedaj čas, da greš po psa, če ga nimaš s seboj. Odstrani se tiho. Na nastrel smeš šele po dveh urah.

Ker si vseh za iskanje važnih mest in smeri ni mogoče zapomniti in ker se lahko zgodi, da strellec ne bo pri delu psa navzoč, lovci nastrel in smer bega zalomimo, to je, da z vejicami, odlomljenimi — ne odrezanimi — v okolici zaznamujema važnejša mesta. Le če je treba vejico zatakni v zemljo, jo ošilimo. Vejic tudi ne obrežemo, temveč jih osmukamo. Psa, privezanega na slednem jermenu, po strelu v bližini nastrela odloži! Pes tvoje delo lahko opazuje, mora pa ostati mirno na mestu. Po dveh urah po strelu gre vodnik že lahko na nastrel, da ga natančno preišče; pazi pa mora, da preveč ne šari in ne uniči sledov ranjene živali. Nastrel vodnik zaznamuje z nastrelnjo vejico, dolgo kake 3/4 metra, zapičeno na mestu, kjer je žival stala. Te vejice ni treba osmukati. Smer, kamor je divjad

zbežala, če se to pozna, vodnik oziroma strellec zaznamuje z vodilno vejico. Ta je lakot dolga, neosmukana, na sled jo položimo, da je spodnja stran obrnjena navzgor; smer pa kaže ritovje, leseni konec, ne vršiček. Vejico obtežimo s kamnom, zaradi vetra.

Če pa strellec ne ve za smer bega in je tudi ugotoviti ne more, naj položi na nastrel dve vodilni vejici, od katerih vsaka kaže v nasprotno smer. Z iskanjem začnemo šele, ko po vseh okolišnih sklepamo, da je ranjena žival že mrtva. Pri tem velja staro pravilo, da naglica ni prida. Če ima žival prestreljena pljuča ali srce, nastopi smrt kmalu, zato lahko začnemo z iskanjem že dve uri po strelu; pri strelu skozi mehke dele telesa, npr. skozi prebavila, se žival muči dalj časa, zato je treba čakati več ur. Treba je pač večjo mero potrpljenja in premagovanja. Svojega razburjenja nikakor ne smemo prenesti na psa. Velja pa: dokler se ne umirita vodnik in pes, naj z delom ne začenjata. Ko se je vodnik odločil za začetek dela, naj gre po psa, odvijte sledni jermen in ga pozove »išči kri!«. Pes naj nastrel najde sam, vodnik naj mu pokaže samo smer, kod naj ga išče. Tudi pes naj nastrel temeljito pregleda in naj ga vodnik pusti pri miru, zlasti naj ga ne priganja ali vznemirja, razen s pozivi »išči kri«, ki naj jih prepogosto ne izgovarja.

Psa smo že med šolanjem vadili, da na poziv »pokaži« obstane in to stori tudi sedaj, če na sledu najde košček iskane živali, npr. kapljo krvi, dlako, koščico in podobno. Pes to pokaže tako, da skloni glavo k tlom ali da s smrčkom pokaže sled na travi ali na grmovju, hkrati pa se ustavi. Iz tega vidimo, da nepravilno ravnaajo vodniki, ki s potegom jermena ali drugače karajo psa, ki se ustavi, ko hoče sledove pokazati. Zato je važno, da med vajami po umetnem krvnem sledu s pozivom »pokaži« spodbujamo psa, da nam pokaže vsakršen sled. Če se je torej pes med delom ustavil, ga ne priganjamo, ampak stopimo k njemu, ga pozovimo »pokaži«, in če sled pokaže, ga pohvalimo. Če smo pa sami opazili sled in ga pes ni pokazal, se ustavimo in mu ga pokažimo ter mu rahlo potisnimo glavo k sledu, če bi tega sam ne storil; to storimo zato, da pes dobi duh v nos. V tem je treba psa veliko vaditi, sicer mu prirojeno nagnjenje k pokazanju splahni.

Če bi pes sled izgubil in smo o tem zanesljivo prepričani, ga prenesimo do zadnjega vidnega sledu ali do nastrela. Za primer, da se ranjena žival umakne v težko pristopno goščavo ali močvirje, ali če gre v vodo, ji s psom ne sledimo, ampak se prepričamo, če je zapustila goščo ali močvirje, ali pa je ostala notri. To ugotovimo tako, da s psom poiščemo izstopno mesto tako, da goščavo ali močvirje z navezanim psom obkrožimo; pes bo na izstopnem mestu našel sled in začeto delo nadaljeval. Če bi pa izstopnega

Avtor dr. Janko Lavrič

Foto H. Vadnov
(od leve drugi) daje navodila ob pričetku republiškega tekmovanja po krvnem sledu — Cerknica 1964

mesta ne našel, je verjetno ostala žival notri. V tem primeru je treba goščavo ali močvirje obstopiti s strelci, z vstopnega mesta pa poslati enega ali več glasno gonečih psov, da žival dvignejo in priženejo pred strelce. Če je žival že mrtva, je dobrodošel oblajač ali pokazač, ki strelca pokliče, ali ga pripelje do mrtve živali.

Priporočam, da psa med šolanjem na umetnem krvnem sledu pripravimo na to delo tako, da položimo umetni sled tudi skozi goščavo ali močvirje (skozi goščo ni treba iti, končati in začeti, torej nakazati sled je pa le treba). Nato predel obkrožimo, da pes najde izstopno mesto, kjer mora sled prijeti in ga izdelati do konca. Tudi ranjeno žival, ki je šla v vodo, je treba poiskati. Če je šla iz vode in nadaljevala pot po suhem, je treba, podobno kakor v goščavi, najti izstopno mesto in nadaljevati iskanje po suhem.

Večkrat smo že poudarili, da je delo psa po krvnem sledu zanesljivo le, če pes dela počasi. Tudi tega je treba psa priučiti; sicer pa je pes navezan na slednem jermenu in hitrost uravnava vodnik.

Ko pes pokaže kapljico krvi ali kak drug znak iskane živali, naj vodnik mesto zaznamuje z vejico, ki je enako dolga kakor vodilna vejica; to zatakne v zemljo, zraven pa položi vodilno vejico, s katero označi smer. Zato naj si vodnik že pred delom preskrbi nekaj vejic, pozneje med iskanjem pa si jih lahko nalomi z drevja. Seveda vsake kapljice ne bo zaznamoval. Če morebiti krvnih ali drugih sledov ni moč videti, ali jih vodnik ne opazi, pes pa nadaljuje z delom, naj se vodnik zanesa na psa. Če se pes ustavi, naj to stori tudi vodnik in počaka. Psa naj ne sili naprej.

Dogodi se, da pride pes na mesto, kjer se je ranjena divjad vračala po svojem lastnem sledu (povratni sled). V takem primeru dober pes

Foto ing. I. Kalan

začne sam od sebe krožiti in iskati sled. Zato je treba psa voditi tudi na povratnih sledovih. V takem primeru pustimo psa, da sam najde pravi sled, kar traja tudi celo uro. Če v eni uri ne najde sledu, ga odložimo, da se spočije in nato nadaljujemo z delom. Ko te pes pripelje do divjadi, ki je že mrtva, ga odveži, da gre prost do nje in počakaj, da vidiš, kaj bo storil. Navadno jo najprej ovoha, oblajač se oglasi, pusti ga, da laja, še več, spodbujaj ga k lajanju. Če bi se ne oglasil, ga na to spomni s pozivom »glas«. Pa četudi se ne oglasi, zasluži pohvalo in dober grizljaj.

Nekateri nemški vodniki in tudi kinološki pisci priporočajo, naj dobi pes, ki izdelava krvni sled, za nagrado kos še toplih pljuč ali jeter, ali celo po iztrebljenju toplo kri. Menim, da to ni prav; če bi psa na to navajali, je nevarno, da pes najdeno divjad načne in postane trgač. Odsvetujem tudi, da vodnik dovoli psu oblizati krvave roke. Na republiških preizkušnjah v delu po krvnem sledu smo mogli opaziti, da nekateri vodniki nauče svoje pse, da izdelujejo krvni sled prosto, ne na jermenu. Menim, da je škoda časa, ki so ga vodniki porabili za šolanje s prostim psom,

saj je že vadba na jermenu zelo težka in zamudna. Pri delu s prostim psom pa je poglavitno, da odpade zveza med vodnikom in psom, ki jo ustvarja sledni jermen. Če ni zveze, je nevarnost, da zgubita vodnik in pes stik med seboj. Zato priporočam, da pripravljamo svoje pse za delo na krvnem sledu navezane na slednem jermenu, da ohranijo z nami zvezo in da ne morejo po svoje hiteti.

Naš pravilnik za preizkušanje psov v delu po krvnem sledu dovoljuje, da psi na preizkušnjah delajo lahko prosti, samo stik med vodnikom in psom se ne sme zgubiti.

Mednarodni pravilnik za ocenjevanje dela sledarjev ima predpis, da se enako ocenjuje delo na jermenu kakor brez njega. Tudi pravilnik za ocenjevanje dela brakov jazbečarjev dovoljuje, da pes izdeluje krvni sled navezan na jermenu ali prost.

Če vodnika s psom pri iskanju prehitita noč, nista pa še našla obstreljene živali, prekineta delo. S tremi opozorilnimi vejicami ali s kupom kamenja vodnik zaznamuje prostor, kjer sta nehala, z vodilno vejico pa označi smer sledu in

drugi dan nadaljujeta. Mrtvo divjad, ki leži na koncu sledu, pes ovoha, morda obliže rane ali pa prime žival za goltanec; to je pravilno. Pes pa ne sme živati skubsti, ali se je celo lotiti. Da bi mu ne dali za to priložnosti, moramo paziti, da pes pri delu po krvnem sledu nikoli ni lačen. Omenili smo že, da je treba iztrebljeno žival, ki jo rabimo pri vajah ali tudi na preizkušnji, zašiti na rezu. Kako se obnaša pes pri mrtvi divjadi v navzočnosti vodnika, se ta lahko prepriča, ko ga pri vadbi pripelje do mrtve živali. Da preizkusimo psa, kaj naredi z živaljo, če ni zraven vodnika, svetujem tole: Ko pes izdela krvni sled in v vodnikovi prisotnosti ovoha divjad, naj ga vodnik odloži tako, da ne more videti nadaljnje-ga njegovega dela. Vodnik naj v odsotnosti psa potegne žival kakih 15 do 20 korakov z mesta, potem pa naj privede psa na začetek tako napravljene vleke. Tu naj ga spusti s pozivom »išči kri«. Medtem ko pes vleko izdeluje, se vodnik skrije in opazuje. Če se pes dobro obnaša, naj se mu pokaže in ga pohvali, če ne, naj ga po-graja. Ako bi pes hotel žival načeti in trgati, naj ga ostro graja in odstrani od živali. Psi trga-či navadno začnejo s skubljenjem, končajo pa z zagrebanjem. Skubec (kocnač) je tisti pes, ki z zobmi puli dlako najdene divjadi; navadno začne na mehkejšem delu trebuha, najraje pri spolovilu. Trgač načne divjad navadno na trebuhu, da se nažre. Kar od divjadi ostane, navadno po prvot-nem nagonu zagrebe kakor volk. Tako pes lahko postane zagrebač. Če pes pri delu ni lačen, se navadno ne spozabi. Zato psa nekaj pred delom zmerno nakrmimo.

Pes, ki je pravilno vzgojen in šolan, teh napak ne dela. Vendar moramo vedno paziti, da vsak po-skus skubljenja ali trganja v kali zatremo.

Včasih se zgodi, da žival, do katere pride pes po krvnem sledu, še ni mrtva. Obnašanje psa v ta-kih primerih je različno in se ravna po živali in njenem stanju; drugače se pes obnaša pri živalih, ki ne morejo več vstati, drugače zopet pri tistih, ki še lahko beže, drugače pri manjši in drugače pri večji divjadi.

Težje ranjeno srnjad mora večji pes prijeti za goltanec in jo pritisniti k tlom ter jo držati, da pride vodnik. Divjad velikega lova, ki jo pes ne more potegniti k tlom, prehiti in jo zaustavlja z napadi in lajanjem. V takem primeru naj se vodnik previdno približuje živali, da ga ne opazi; tudi na veter naj pazi in naj, če mogoče, iz bli-žine odda usmrtilni strel.

Če žival vstane in zbeži, je treba psa spustiti, da jo glasno požene; seveda je treba psu sneti tudi ovratnik, da se kje ne ujame. Vodnik pa mora prej ugotoviti, če je žival, ki je pred njima vsta-la, zares iskana, ranjena divjad. Zato naglica ni-kakor ni na mestu; vodnik naj spusti psa šele, ko se je o tem na ležišču ranjene divjadi zane-sljivo prepričal. Če krvnih sledov ne opazi, naj

pogrme na ležišče robec in tako ugotovi more-bitno kri.

Za ranjeno divjadjo spustimo le sledoglasnega psa, ker nam sicer pes nič ne koristi. Prav tako ne spustimo psa pred mrakom, ampak počakamo jutra.

Ko začne pes goniti, naj gre vodnik na tako mesto, da gonjo lahko sliši in tako sledi psu in živali, oziroma, da skuša na stečini prestreči žival s ponovnim strelom. Če je pes le pokazač in ne oblajač, mora vodnik počakati na mestu, kjer sta se s psom zadnjič videla, da ga pes ne bo iskal.

Če pes žival v gonji zaustavi, mora vodnik hi-teti, da divjad s strelom umiri.

Ko je žival mrtva, jo vodnik iztrebi in počaka, da ji odteče kri. Uplenjeni divjadi dà v usta »zadnji grižljaj«, to je zeleno vejico, po lepem lovskem običaju. Tudi uplenitelj si za tisti dan zatakne vršič na desno stran klobuka.

Pripomba: Piročnik o vzreji, vzgoji in šolanju psa izide v založbi »Lipa« v Kopru.

Moji jerebi

Inž. Mirko Šušteršič

9.

Četrt stoletja se izteka, odkar sem se poslovil od jerebov na Brezovi rebri. Koj na to so se zgrnile nad Slovenijo strahote okupacije, internacije in moritve. Šele pet let zatem sem zopet vzel v roko piščalke in šušljo, ki me spremljajo že več ko 40 let. Toda tedanji učenec na jerebe, moj sin Mirko, me ni več spremljal in ne pomagal. Leta 1942, 9. septembra, je kot partizan padel na Jelovici pri Mošenjski planini, ko je zopet cvetela ajda in so peli jerebi. In sedaj borcu za svobodo pojo tam večno uspavanko.

Marsikaj sem po tem še doživljal z jerebi, vendar ne več tako živo in sproščeno, ker so mi to ve-nomer zasenčevali prividi iz prestanih strahot okupacije in internacij, ki so mi osivele glavo. Zato se za slovo vračam za 30, 40 let nazaj v Karavanke. Nad Medjim dolom tik pod državno mejo je velika krnica, imenovana Rida. Ta kotel se najbrž tako imenuje, ker se v njem nepre-stano vrtil in rida veter, kakor bi hudič iz greš-nih duš noč in dan kuhal in mešal obaro. Krnica je ob zgornji gozdni meji, porasla z bujnim neprodinim rušjem, vmes pa leže velike skale, ki se trgajo s pečevja nad njim. Severno in

*Pokojni lovski veteran
Jože Borišek iz Litiije*

Foto J. Zupančič

vzhodno stran krnice zasipa grušč s plazov, ki se mu rušje žilavo zoperstavlja. Kjer so težke pečine pomandrle rušje, so nastale skrite živopisane tratice gorskih cvetic. Med travo po teh jasnicah se je naselilo tudi gorsko grmičevje, jelša, habat in jagodičje, brusnice, rdeče jagode, borovnice, medtem ko južni del nudi z večjimi planicami sočno travo za pašo. To je poletni grad jerebov in pod snegom zimsko zavetje ruševcev, ki spomladi pojo v okolici. Kadar sem tam okoli oprezal za »gorskimi« srnjaki ali jeseni zalezoval gamse v plazovih nad Rido, so se jerebi vedno oglašali iz njihovega varnega zatišja. Na zimo, preden je sneg zasul rušje v Ridi, so se jerebi umaknili niže v Medji dol ali na sončne obronke pod Belško planino v košate smrekove gozde. Če sva se z lovcom pod to planino tihotapila za previdnimi srnjaki, ali sva prišla od Stola preko Belščice od zalaza na gamse v Rido, sva se popoldne ustavila v tej tihi, zasanjani globeli. Ob stezici, ki se je vila skozi travnate planeje med otoki rušja po krnici, je ležala delno v rušju velika skala. Preden je semkaj prišla na pašo živina, ali ko je odšla, je rad srnjak obiral cvetne glavice gorskih zelišč, po meleh pa so se pasli in plegali gamsi. Ta, na vrhu ploska skala je bila porasla s skromno travo, mahom in z nekaj

pritlikavimi ruševimi grmiči, ki so me dobro skrivali, če sem ležal na tem poševnem pogradu, ki je bil z višjim robom obrnjen v ruševje. S te skale je bila vsa okolica kakor na dlani, da sem lahko užival njeno krasoto. Potem sem nekajkrat zacirikal in poslušal, motreč špranje med spletom krivenčastih ruševih vej. Ni se vedno oglašil, toda če je bil pri volji, sem ga čez čas zapazil, kako se previdno mota med vejami in koreninami proti skali. Postajal je, se oziral in se tiho pogovarjal sam s seboj, da je bilo njegovo hlipanje, čivkanje, žvrgljanje in šušljanje v gorski tihoti slišati komaj na deset korakov. Pristopical je prav pod navpično odkrhnjeno skalo, vmes je pa ves čas pikal po bilkah trave in obiral očesu komaj zaznavne ali nevidne stvari. Kako natančno si je vedno zapomnil smer in kraj mojega klica. Čez čas, če ni nič opazil, je včasih naredil pisan košek in občepel. Včasih, ob soncu, se je pomaknil prav k skalni steni, kjer je bilo nekaj drobnega peska in mivke. Malo je pogrebel, potem pa legel postrani in se prepelil. S krempljci je metal nase peščeni prah in ga s perutmi zopet iztresal, kakor delajo domače kure. Posebno srečo sem imel, če se je pri tem pojavila še kokoška, ki se je na svojstven način oglašala in dobrikala petelinčku, kar ne znam opisati. To so bili najlepši doživljaji pri mojem jerebarjenju. Če sva se z lovcom pritihtapila navsezgodaj skozi Medji dol v Rido, sva večkrat slišala jereba, tudi dva. Toda kakorkoli sem ga skušal zvabiti na plano, se mi ni posrečilo. Največ, kar se je pokazal, je skočil čez kak presledek, večji razmik med otokoma rušja pa je v hipu preletel in se skrnil v varnem grmu. Zavedal se je pač, da mu iz zraka prete ostrí kremplji orla ali kragulja.

Najlepše doživljaje z jerebi sem vsekakor imel v višinah nad 1000 metrov. Tam, se mi je zdelo, so bili jerebi bolj »naravni«, bolj na klic zaupljivi, manj plašljivi, z nekakšno naivno radovednostjo do človeka. Razumljivo je to, saj tedaj v takih višinskih gozdih razen drvarjev in oglarjev niso srečevali ljudi, zlasti ne ljudi, ki bi jih zalezovali. Lovci jerebarji so bili bele vrane.

Petintrideseto leto je na pragu, odkar sem poslednjič gledal v Ridah nad Medjim dolom to pravljico. Medtem mi je poznojesenska slana pobelila glavo pa čutim dolžnost, preden mi omahne roka, da se s tem skromnim zapisom oddolžim jerebom za prelestne in neštete doživljaje z njimi. Sleherno leto, ko bo zorela ajda in bo slana barvala gozde v tisočerih mavricah, se bodo oglašili moji jerebi s srebrnim klicem. Vedno tišji so ti klici, da jih komaj še srce dojame. Kmalu jih ne bom več slišal, srce bo za vedno obmirovalo...

(Konec)

O podlasici

Peter Dobrila

Objavljamo dogodek s srnjakom in podlasico (ne z veliko podlasico ali hermelinom), z vabilom, da se oglase lovci, ki so že doživeli ali slišali iz verodostojnega vira, da bi mala podlasica ugonobila zdrava srnjaka.

Ur.

Dobrih pet desetletij je že minilo, odkar sva z očetom nekega decembrskega dne na obhodu po lovišču naletela v snegu na svež krvav srnji sled. Presenečena sva obstala in ugibala o vzroku krvavitve. Ugotovila sva le, da je žival bežala v skokih, kakor če ji tik za petami sledi istrski gonič. Ker razen srnjega ni bilo v snegu drugega sledu, sva pomislila na možnost divjih lovcev. Odšla sva po sledu in spotoma opazila, da so kaplje krvi v snegu čedalje redkejše in nazadnje jih sploh ni bilo. Še kakih sto petdeset korakov dalje sva prišla do ležišča, kjer nisva našla nobene kapljice krvi. Srnji sled, ki je vodil do ležišča, je pričal, da je prišla žival do ležišča počasi in legla v sneg, kakor leže zdrava srnjad. Iz previdnosti sva natančno preiskala vso okolico, prepričana, da bova kje le našla sledove divjega lovca, a našla nisva nič. Zato sva se odpravila od ležišča po sledu naprej. Sto korakov od ležišča sva prišla spet do kapljic krvi. Srna je torej šele tukaj začela krvaveti in potem čedalje huje. Razen njenega tira v snegu ni bilo videti nobenega drugega. Gazila sva dalje in prišla do kraja, kjer je bil sneg močno razkopan, povaljan ter obrizgan s krvjo. Končno sva prispela do drevesa, ob katerem je bil sneg močno poteptan in krvav. Kri sva našla tudi na deblu drevesa. Bila je razmazana in na njej so se lepile srnje dlake. Žival se je torej drgnila ob drevo. Oče je ostrmel in se pridušil. »No, zdaj razumem, srne ni napadel nihče drug kakor kuna ali podlasica!« Takoj je stopil po sledu naprej, češ da sedaj ni časa za pogovore. Premočen sva bila že do kože in krvavi sledovi so postajali spet redkejši, tudi skoki ranjene živali so bili vedno krajši in vedno bolj neurejeni. Ko sva se prebila do neznatne jase, opaziva srnjaka, ki je iztegnjen ležal v snegu. S puško, pripravljeno na strel, sva se mu previdno približala že na, kakih deset korakov, ko je od srnjakovega vratu odskočila v sneg podlasica in takoj dobila iz puške plačilo za krvavo dejanje. Krepek srnjak je bil, kakih pet let star in mah mu je komaj pokrnil čelne nastavke. Podlasica se je srnjaku pilepila na vrat, mu pregriznila žilo in se napajala s toplo krvjo. Ta dogodek me je poučil o krvoločnosti in pogumu te majhne zveri.

Ker vemo, česa je zmogna podlasica, bo morda prav, če jo tudi поблиže spoznamo.

Podlasica spada v rod kun in je med dlakastimi roparicami najmanjša, saj meri v dolžino od topega noska do korena repa komaj 17 cm, njen repek pa je dolg toliko kot njena glava. Od pomladi do zime ima krajšo dlako, po hrbtu in ob strani svetlo rjave barve, pod vratom in na trebuhu je rumenkasto bela. Njen zimski kožušček je nekoliko gostejši z daljšo dlako, po hrbtu in ob strani temnejše rjavkasto rdeče, pod vratom in na trebuhu pa snežno bele barve. Zadnji nogi sta za spoznanje daljši od sprednjih. Njene oči so majhne, ušesci kratki in zaokroženi. Njena čutila, zlasti vid in sluh, so

izredno dobro razvita. Od glave do repka je enako vitka, zato se prerine skozi vsako luknjo, da gre le njena glava skozi. Je sicer nočna žival, lovi pa tudi pri dnevu. Ko lovi, pregleda vsako luknjo in špranjo, posebno rada ima miše luknje in rove voluharjev. Kmetu je koristna. Pri lovu ni izbirčna in napade vse, kar leze in gre. Njeni napadi so bliskoviti in svojo žrtev zgoreli le redko. Pod repom ima smrdečo žlezo s pekočo tekočino za oči. Največja poslastica podlasici so jajca vseh vrst, kečki domače in divje kurjadi ter mladi zajčki.

Paritev podlasice je konec februarja in v začetku marca. Skoti poprečno po 6 slepih mladičev. Gnezdi v luknjah, duplih ter v zemlji, v kateri zvrta več rovov kot zasilne izhode. Podlasica svoj naraščaj skrbno neguje in v nevarnosti mladiče takoj prenese. Živi po vsej Evropi, Aziji in v Severni Ameriki.

Podlasic je več, kakor mislimo in njena škoda v lovišču ni majhna, saj pred njo ni varna nobena žival.

Lovci zadnje čase tožijo, da je čedalje manj jerebic, jerebov, kotorn in belk, velikih in malih petelinov, zajcev, srn itd. Za ta primanjklaj dolžimo v prvi vrsti strupena agrokemična sredstva, potem lisice, divje in potepuške mačke, kuno, jazbeca, divjega prašiča, klateče se pse, divje lovce, kosičnice, ujede, bolezní itd. Le redko pa omenjamo podlasico, ki jo prezremo morda zato, ker je majhna in ker njene žrtve radi naprtimo drugim.

Toda podlasico držati na kratko ni lahko, kajti pred podlasico ne bo stal pes-ptičar, iz luknje je ne bo pognal najboljši pes jamar in pred puško je ne bo prignal gonič! Sel pa boš po gozdu ali polju mimo marsikatero podlasice, a videl je ne boš, če pa jo boš le opazil, bo ona prej v luknji, kakor tvoja puška ob licu. Tedaj obstoj na mestu, s puško pri licu in kmalu bo podlasica pomolila radovedno glavo iz luknje, trave ali grma.

Poleg navadne podlasice je še velika podlasica ali evropski hermelin, ki ni nič manj krvoločen. Navadno je dvakrat večji in pozimi snežno bel, le konic repa ostaja črna. Nekoč sem spotoma domov ustrelil v kozolcu hermelina, pa me je kmet nahrulil, češ da sem ubil za kmeta zelo koristno žival. O koristnosti podlasice naj bi pa spregovoril bolj poklicani od mene.

Okee — vidra

Dorothy Wisbeski

Iz angleščine prevedla Tatjana Vončina

Mož je žel do avta in vzel nekaj z zadnjega sedeža. Ko se je obrnil in šel proti meni, sem zagledala majhen temen kožušček v njegovi roki.

»Tu je vaša vidra,« je rekel in v naslednjem trenutku sem držala v rokah najbolj mehko in najbolj čudovito živalco, kakršno sem kdajkoli videla. Vidra Okee je prišla.

Vse življenje so me privlačevale nenavadne živali, toda ta je bila gotovo najbolj izredna, kar sem jih kdaj imela. Komaj je kdo slišal o vidri kot udomačeni živali in prav zato sem si jo želela. Imenovali smo jo Okee, ker mi je bilo to indijansko ime že od nekdaj všeč. Ko sem premišljevala in izbirala imena, nisem vedela, da bo moja potrpežljivost tako zelo preizkušena.

»Polna igrivosti in razposajenosti,« je bilo zapisano v knjigi, ki sem jo kot prvo brala o vidrah. Bila sem torej opozorjena. Toda tega dne sem bila tako vesela in presenečena, ker je trgovini z živalmi uspelo dobiti zame vidro, da v majhnem, mirnem svežnju kožuha, ki mi je bil pravkar poslan, nisem videla nobene nagajivosti.

Imela sem malo pojma o majhni, ljubki, lepo oblikovani živalci, ki naj bi nekega dne zadovoljno ležala pri mojih nogah in žvečila podplate mojih copat ter me opazovala s svojimi mirnimi, zvedavi mi očmi. Nisem imela pojma, da ne bo dolgo, ko bo moja lepo urejena hiša izgledala, kot bi jo izropali tatovi. Preproge, ki so ležale gladko razprostrte, bodo vse pomečkane, iz predalov v moji spalnici bodo visele nogavice. Knjige, ki so v lepih vrstah stale na policah, bodo pijano slonele postrani in svetilka, ki je vedno stala pokonci, se bo hudomušno nagnila — in to vse zato, ker sem bila ponosna lastnica vidre.

Pogledala sem na malo živalco v mojih rokah. Trdno je spala in bila popolnoma negibna. Še nikoli nisem videla žive živali, ki bi bila videti, kot bi bila mrtva. Pozneje sem slišala, da je ta sproščenost posebnost te vrste.

Nesla sem jo v hišo, kakor hitro sem mogla, kajti mrzel nočni zrak bi lahko imel usodne posledice za tako mlado žival. Medtem, ko jo je mož položil na tla, da bi lahko hodila in se pretegnila, sem odhitela v kuhinjo, da ji pripravim hrano. Joj, kako je bila lačna! Kar ni mogla dovolj hitro jesti.

Naš nemški ovčar Trouper je poskušal priti v dnevno sobo. V začetku smo se obotavljali in nismo hoteli, da bi pokvarili bodoče prijateljstvo s tem, da bi se vidra ob prvem srečanju prestrašila. Vendar je Trouper tako neusmiljeno prosil, da smo sklenili poskusiti kratko srečanje.

Lojze Dunaj je uplenil drugo vidro v lovišču LD Križevci

Foto J. Ivanjšič

Ubog! Trouper! Bilo je kratko srečanje. Le enkrat je malo temno živalco na tleh povohal in že je skočila na noge, iztegnila vrat in nepričakovano zagrabila Trouperja prav na koncu njegovega občutljivega nosu s svojimi štirimi kot igla ostrimi zobmi.

Bila je ljubezen na prvi ugriz! Kajti s tem se je začelo tovarištvo, ki je postalo tako globoko, da kadarkoli smo šli ven, nismo upali vzeti s seboj enega brez drugega.

Polagoma, ko je postala starejša, smo videli, da je bilo zmleto meso njena najljubša hrana in če ga ji nisem dovolj hitro pripravila, je splezala na stol pri mizi, položila prvi nogi na mizo, jih dvigala in spuščala, kot bi prosila.

V kratkem času so besede: »Ali si lačna?« postale čudežne besede, ob katerih je skočila k mizi, kjer je kot nepotrpežljivi gost čakala na kosilo.

Ni trajalo dolgo, da je Okee spoznala, kako prijetna je bila voda — za igranje namreč, ne pa kot pijača. Njena prva posoda z vodo je bila velika pomivalna posoda, ki je bila skoraj vedno napolnjena s hladno, prekuhanjo vodo. Rekla sem skoraj vedno, ker Okee ni marala vode v posodi. Ni ji ugajalo, da je bila voda tako mirna. Mnogo raje jo je imela na tleh, tekočo.

Nič vzvišanega ni bilo v njenem načinu, kako se je bližala vodi. Najprej je šla v vodo z glavo, nato s prednjima nogama. Rezultat tega je bil, da je velik val pljusnil na tla kopalnice, v veliko veselje vidri in moj obup.

Okeeni majhni možgani so morali biti zelo iznajdljivi, kajti vedno je iznašla nove načine, da se je zmočila. Ko je postala močnejša, je videla, da se lahko zmoči mnogo bolj in hitreje, če posodo zagradi in zlije vodo čez sebe. Vseeno ji je bilo, če je bilo to mleko ali voda, rezultat je bil isti.

Izraz popolnega zadovoljstva je bil na njenem obrazu, ko je ležala na hrbtu in si polivala z vodo vsak delček svojega telesa. Potem je zaplavala po tleh in s svojim »krmarskim« repom škropila z vodo na vse strani.

Takrat sem si želela, da bi moja kopalnica imela na tleh tudi odtok, kajti brisanje tal po takih podvigih je postalo važno vsakdanje opravilo.

Kmalu nam je postalo jasno, da bo Okee morala takoj pričeti s plavalnimi vajami in sklenili smo, da naj se navadi na banjo.

Da bi Okee ne bila preveč navdušena nad novim bazenom, smo ji prve dni dovolili le nekaj centimetrov vode za igranje. V teh prvih dneh je uganjala šale s tem, da se je potapljala ali veslala s prednjima nogama.

Vsak dan sem po malem dodajala vodo in sklenila, da tako nadaljujem, če ne bi napravila napake. Bil je četrti dan in zopet sem kot navadno pustila, da je voda počasi dotekala v kad. Ker je trajalo precej dolgo, da se je nateklo nekaj centimetrov vode, sem mislila, da imam še dovolj časa za kratek sprehod na svežem zraku. Toda namesto, da bi se takoj vrnila, sem šla še do cvetlične grede.

Ko sem bila tam, sem videla, da je bilo treba gredo opleti in zaliti in šele po 15 minutah sem se v svojo grozo spomnila, da sem pustila v kopalnici teči vodo. V nekaj sekundah sem bila nazaj v hiši in si predstavljala, da bo Okee na dnu banje utopljen. Toda našla sem jo kar najbolj živahno.

Banja je bila do vrha polna in mala Okee, ki se nikoli ni učila plavati, je plavala kot olimpijska tekmovalka na hrbtu naprej in nazaj. Ne samo, da je znala plavati, presenetila me je z nekaj posebnimi gibi, ko je plavala vznak.

Po tem dogodku se mi ni bilo treba bati za Okee. Njen vsakodnevni napredek je bil neverjeten.

Najraje je imela, če smo jo opazovali in velikokrat je uganjala posebne burke s svojimi igračami — pingvini. Pogled njenih oči je razodeval, da kuje posebne vragolije. Splavala je npr. do pingvinov, vzela enega iz posodice za milo, ga pritisnila s svojima tačkama, iztisnila iz njega zrak, da se je napolnil z vodo in se potopila. Tako »vodno pištolo« je mirno položila na rob banje. Potem je s tačkami hitro pritisnila na igračo in obrizgala tistega, ki je bil v bližini. Prvi, s katerim je naredila to šalo, je bil deček, ki je pred kratkim prav to storil Okeji. Izgledalo je, ko da se je Okee od njega naučila tega trika.

Neko jutro sem odprla hladilnik, vzela iz njega meso, da ga položim na mizo. Pri tem sem pustila hladilnik odprt. V sekundi je bila Okee v njem in jela lomastiti po spodnji polici, kjer je stala velika steklena posoda s špageti v omaki, pripravljenimi za večerne goste.

Ko sem se vrnila in pripognila, da vidro odstranim, je prevrnila posodo, da je padla predme na tla. Omaka se je razlila po podu in obrizgala tudi mene. Ker se je Okee veselo povaljala po omaki, sem jo morala brž ujeti, umiti in zapreti v kopalnico, sama pa pričeti s čiščenjem sebe in kuhinje.

Ko sem se preoblekla in se umirila, sem odprla kopalnico, da ji odpustim. Namesto, da bi bila ponizna, mi je medtem odvila vse toaletni papir, ki je visel na steni, in ga zmetala po tleh. Obstala sem na vratih in preostalo mi ni drugega, kakor da sem globoko vzdihnila in znova pričela s čiščenjem.

(Pride konec)

Po lovskem svetu

Steklina

Dr. E. Schneider-Leyer poroča v Kosmosu 1965/10, da se je steklina v Zvezni republiki Nemčiji v 17 letih razširila proti zahodu tudi na Nizozemsko in proti jugu, tako da je sedaj okuženo vse območje od Odre in Nise na vzhodu do Rena in Nekarja na zahodu in na jugu do Donave. Leta 1962 so ugotovili 2660 steklih živali, mnogi primeri pa so ostali seveda neznani. Od teh živali je bilo kar 2071 steklih lisic, 462 kosov srnjadi, 14 dihurjev, 44 jazbecev, 40 kun, 2 podlasice in 27 drugih divjih živali. Prišteti je treba še 726 domačih živali. Velik delež obolenosti lisic si razlagajo s tem, da se lisice za časa parjenja v januarju med seboj grizejo in pri tem okužijo. Zato je tedaj najdenih mnogo več za steklino poginulih. Kakih 6—8 tednov kasneje se pojavi steklina pri srnjadi. V poznem poletju, ko se mlade lisice bore za svoje revirje in rove, se obolenost poveča. Tedaj napadajo tudi pašno živino in se množi steklina pri govedih. Ni še jasno, koliko to bolezen prenašajo tudi drugi sesalci.

Veliki nevarnosti se izpostavljajo ljudje in zlasti otroci, če se igrajo s steklimi lisicami, ki so zgubile strah pred človekom. Sumljive so vse divje živali, potepajoči se psi in klateče se mačke, če ne kažejo

na prostem naravne plahosti. Ti vse leto prenašajo bolezen, ki je ob dotiku človeka s takimi živalmi zanj smrtno nevarna. Če se pes ali mačka po daljšem času vrneta razmršena ali ranjena domov, je treba biti z njima skrajno previden. Pri najmanjšem sumu si moramo nemudoma poiskati varovalno cepljenje in se tako obvarovati pred gotovo in strašno smrtjo. Ko se pokažejo znaki stekline, je vsako cepljenje in zdravljenje brezupno. Od leta 1953 dalje so v Zah. Nemčiji cepili čez 50 000 ljudi. Upoštevat je treba pri tem ugotovitev prof. dr. Rohrec-a leta 1956, da namreč tudi cepljeni psi lahko prenašajo bolezen. Če take potepajoče se pse ogrizejo stekle živali, izločajo potem nekaj časa virus, ne da bi se to poznalo na njihovem obnašanju. Zato imenovani profesor priporoča skrajno previdnost ob sumljivih živalih, ki jih je takoj treba javiti veterinarski oblasti. To naj bo opomin za budnost tudi pri nas.

M. Š.

V Romuniji se je ris zaradi popolne zaščite od leta 1933 do 1953 podesetoril na okoli 1000 živali, ko je bil odstrel možen s posebnim dovoljenjem. Od leta 1962 pa ris ne uživa nobene zaščite več in je proglašen za škodljivo divjad.

Na Škotskem cenijo, da par planinskih orlov zahteva 500 do 700 ha revirja in potrebuje letno za prehrano 249 kg mesa. Njegov plen je škotska belka, planinska belka, planinski zajec, divji kunec ter mrhovina jelenjadi in ovc.

Na Švedskem je bila siva gos v prejšnjem stoletju v Smålandu iztrebljena. Leta 1953 so 10 gosi s pristrizenimi perutmi spustili v oboro v zalivu na Bolmenskem jezeru. Potomce so pustili prosto letati. Ti so se s pari vračali ter počasi poselili nekdanje gosje revirje. Sedaj imajo že 24 stalnih parov, ki jih tamkajšnji lovci in prebivalci tako varujejo, da niti ena žival ni postala plen divjih lovcev.

Bertil Haglund, ki je proučeval življenje volka, risa, medveda in rosomaha (gorska kuna) na severnem Švedskem, ceni, da je volkov le še kakih 20, medvedov pa 300 — ob letnem odstrelu okoli 25. Ris ujame le toliko plena, kolikor potrebuje sproti za življenje, medtem ko rosomah upleni več živali, ker si dela zalogo. Medved je izrazito len in se največ hrani z ostanke plena drugih roparic, kolikor nima raje mravelj in jagodičja.

V Švici skušajo na Bodenskem jezeru naseliti bobre, z namenom, da bi jim pomagali zadržati zaraščanje (zapeleveljenje) jezerskega obrežja.

V enotnem zakonu o lovu in zaščiti narave namestavljajo vse ujede, tudi kragulja in skobca, vse leto zaščititi.

Od 1. julija 1965 smejo pse in mačke uvažati ali prevažati skozi deželo le, če so cepljeni proti steklini in s potrdilom, da je bil cepljenje izvršeno najmanj 30 dni pred prestopom meje in ni starejše od enega leta.

V Franciji volk izumira. Leta 1910 so uplenili še 60 volkov, sedanji stalež je le še nekaj živali v Ardenih in Pirenejih, kjer jih pa brezobzirno zatirajo. V Španiji je baje še okoli 15 000 volkov.

V pokrajini Voulton je poginilo okoli 100 kosov divjadi, jerebic in fazanov, ker so na nekem zemljišču od 24 ha uporabili proti mišim Toxaphen. Tamkajšnja lovska zveza je vložila pri prokuratorju francoske republike tožbo.

Na Finskem so leta 1964 ugotovili le še 35 parov postojn, orlov belorepcev, brez pomladka. Menijo, da jalovost povzročajo insekticidi, ki jih vsebuje njihov plen.

Po Der Anblick 1965-11 M. Š.

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

To ni način!

Sredi lepih dolenjskih gričev ima lovec Janez svoj dom. Že od mladih nog, preko 45 let hodi v tiha svetišča naših gozdov in občuduje skrivnosti njihovih plašnih prebivalcev — divjadi. Na obrazu mu je vedno nasmeh; nikoli ni žalil človeka.

Ako v njegovi lovski družini vprašate, če imajo divjega petelina, vam vedo povedati, da ga imajo, čeravno se to čudno sliši. Lovec Janez ima zvonek tenor, ki kljub njegovi starosti ni zgubil na lepoti in zdi se, da zapoje mlad fant, ki želi s petjem povedati svoje skrite želje, strasti in občutke. Pri petju pa vedno »miži kot divji petelin,« ko poje svojo pomladno pesem ljubezni. Z nikomer se ne prepira in ljudje ga imajo radi. Cestokrat na lovu mimoidoči sprašujejo po lovcu Janezu. Ker je lovec Janez tak, ga imajo radi prav vsi, ne samo lovci. Pa naj bo dovolj o njem, sicer mu bo nerodno pri njegovi dobri in iskreni lovski duši.

Neke pozne jesenske in vlažne nedelje lani na brakadi pa je imel Janez hud dan. Hitri in sicer glasni istrijanci so ta dan slabo gonili in za lovčevu uho tako prijetnega njihovega zvonjenja ni bilo slišati. Vodja lova je bil Janez. Preko ramen mu je visel lovski rog, njegov stalni spremljevalec na brakadah. Z njim je razgibal lovska srca in napolnil doline in griče z razlegajočim se glasom. Utrujenost je minevala lovce in pse, ko je zatrobil svoj znani hup, hup, ti-di-da, ti-di-da...

Vodil je lov skoraj do dveh popoldan, ko je zmotilo tišino gozda vpitje, kričanje in preklinjanje nekega mladega oblastnega lovca, ki se je v divjih skokih pognal s svojega stojišča v dolino k lovovodji Janezu. Ne Janez ne drugi lovci skoraj niso mogli verjeti, da je to res. Slišali so cel

hudournik izbranih žaljivk, ki so bruhale iz mladega lovca Janezu v obraz: »Marš domov, marš, ti...« Se in še se je slišalo zmerjanje, žalitve. Kakor v posmeh tovarištvu in lepemu vedenju je surovo odmevalo po gozdu in zdelo se je, da je tudi gozdu zastal utrip življenja.

In zakaj tako? Zgolj zato, ker je Janez kot vodja lova izpustil določen predel lovišča, ki sicer ni bil predviden v planu brakad za ta dan, pač pa so se nekateri člani neposredno pred lovom zmenili, da bodo lovili tudi tam. Tudi planirani višini odstrela zajcev za to leto so se že približali in morda je Janez hotel s tem tudi zaščititi ubogega dolgouhca. Vse kar je Janez na tej brakadi ukrenil, ni bilo v ničemer nasprotno lovskemu planu te družine. Morda je hotel mladi lovec s svojim nedostojnim nastopom doseči, da bi lov podaljšali, ker je prepozno prišel na zborna mesto.

Ko se je v gozd vrnil mir, je po stezi navkreber prišel Janez. Verjetno ni videl ničesar okoli sebe, tudi ne naših razumevaločih pogledov. Bil je bled, začudenega obraza in verjetno je takrat mislil na svoje pohode po gozdovih v zadnjih 45 letih, kjer nikoli ni doživel take grobosti in tako malo spoštovanja od solovca. Lovec Janez je na zadnjem pogonu tega dne skušal pozabiti in oprostiti vse, vendar vedrega nasmeha ni bilo več na njegovem obrazu. Tega dne lovec Janez ni zapel in lovsko omizje ni bilo razigrano kakor navadno.

Ta resnična zgodba ni napisana z namenom pokazati s prstom na tega mladega lovca. Napisana je zato, da bi med vrsticami govorila, kakšni lovci ne smemo biti. Gojiti moramo lovsko tovarištvo in se vesti dosojno na lovu in tudi drugod.

Tone Peskar

Obnemogel popotnik

Splošno je znano, da poteka selitev kljunačev na jug v glavnem konec oktobra in se zavleče dostikrat skozi ves november, kar je pač odvisno od raznih činiteljev, predvsem pa od vremena. Na kakega posameznika naletimu tudi v decembru in januarju. Ti redki ostanejo včasih pri nas vso zimo.

Prebirajoč svoje lovske zapiske pa sem našel, da sem večino kljunačev uplenil, pred petnajstimi in dvajsetimi leti, zadnji teden v oktobru in prvih deset do petnajst dni v novembru.

V tem lovskem letu sem naletel na največ kljunačev v drugi polovici novembra. Na skupnem lovu 21. 11. sem spodil štiri. Čeprav je zapadel prvi sneg že dober teden pred tem, so vztrajali pri nas ti hitri selivci med svojim poletom proti jugu vkljub takratnemu zelo slabemu vremenu.

Popoldne 22. 11. 1965 je divjal hud snežni metež. Ta je bil še posebno močan zvečer. Do 18. ure, ko sem se vračal domov, je zapadlo že skoraj 15 cm snega. Pri domu sem postal pozoren na psico — kratkodlakko istrijanko, ki se je zagnala v nekaj temnega, kar sem opazil v snegu. Hitro sem spoznal, da je ptica, jerebičje velikosti. Psičko sem odpoklical, sam pa sem se ptici hitro približal. Ta je le s težavo napravila pred menoj nekaj korakov, vzletele pa kljub vsem naporom ni mogla. Pobral sem jo in šele tedaj spoznal, da držim v rokah pravcatega kljunača. Bil je popolnoma obnemogel. Odnese sem ga domov, ga djal na zaprtem balkonu pod sadno gajbico in jo pokril z vrečami. Seveda ni minilo pol ure, ko sem šel kljunača zopet pogledat. Bil je že kar živahen in je vneto iskal izhod. Zatem sem se spomnil,

in grlica se je sama vračala vanjo jest in spat. Ptica je bila ljubezniva, da so jo vsi pri hiši imeli radi.

Nekega jutra ji je Jože zopet odprl kletko in grlica je zletela na dvorišče, kjer je bilo natreseno zrnje. Tedaj se je domača koklja v strahu za svoje piščančke poglala v namišljenega sovražnika. Jože je brž skočil grlici na pomoč. Toda bilo je prepozno. Razjarjena koklja je grlici s kljunom pretrgala golšo, da se ji je iz nje usula pšenica. Kaj sedaj? A Jože je bister fant! Vdel je sukanec v šivanko in grlici zašil golšo. Operacija je uspela. Saj je po tem drugem nesrečnem dogodku grlica živela še dve leti. Zopet je sedala domačim na ramena in se jim dobrikala.

Jože pa se je že moral pripravljati na vojaški stan. Težko mu je bilo ob misli, da se bo moral posloviti tudi od ljubljene ptice. In ko da bi to vedela uboga grlica! Še preden je Jože odšel k vojakom, jo je nekega dne našel mrtvo.

-elf-

da bi ga bilo dobro nahraniti. Toda s čim? Kot močvirjska ptica — pobreznik, kamor ga uvršča dr. Bevk, se vendar hrani v glavnem s črvi, ki jih pobira v zamočvirjeni zemlji. Kje pa dobiti sedaj črve v snegu? Spomnil sem se, da sem ustrelil prejšnji dan zajca; v vedru na balkonu sem imel še zajčji drob. Vzel sem košček črevesa, ki sem ga razrezal na podolgovate trakce, enako sem razrezal na majhne koščke del jeter. To sem dal kljunaču. Ne dolgo zatem sem vzradoščen zaslišal udarce kljuna po tleh, kar mi je povedalo, da je kljunač hrano sprejel. O tem sem se lahko drugo jutro ponovno prepričal.

Zjutraj je veljala moja prva skrb gostu. Kljunača sem našel živahnega in po vsem videzu sodeč popolnoma zdravega. Potem sem si želel samo še to, da bi nehala snežiti in da bi se zvedrilo. Okoli 10. ure dopoldne se je pokazalo sonce, s tem pa je tudi napočil čas, da vrnem lepi ptici s severa prostost. Previdno sem vzel kljunača iz gajbice in ga odnesel pred hišo, kjer sem ga zaupal ženi. Na vse kriplje si je prizadeval, da bi se osvobodil in zato ga je bilo le težko zadrževati v obzirnim držanjem. Končno se je le malo umiril. Hitro sem ga dvakrat slikal, kolega dr. Radin pa ga je tudi dvakrat posnel z barvnim filmom. Potem je bilo konec njegovega »uradnega« obiska v Topolšiči. Zena ga je previdno postavila v sneg, sam pa sem se pripravil s fotoparatom, da bi poskusil ujeti in film še njegov vzlet. V snegu je negibno in pla-

ho obstal. In tako je minila sekunda, druga pa tretja. In prav ko sem odstavil aparat že malo zaskrbljen, zakaj ne odleti, se je naenkrat dvignil v zrak kot izstreljen. V lahnem, res elegantnem loku — brez kljuke, se je usmeril proti jugu. Letel je lahko kotno v smeri bližnjega gozda, kjer se je dvignil še malo višje, ga preletel in malo zatem je bil le še drobna pika na južnem obzorju. Pomahali smo mu še v slovo, kot se to napravi ob slovesu dobrih prijateljev, in smo mu zaželeli srečno pot, spomladi pa varnejšo vrnitev v njegovo severno domovino.

Dr. Drago Dečko

Zašita golša

Jože, sin lovca Jožeta Kralja iz Ilovci pri Ljutomeru, je našel pred tremi leti na polju pohabljen divjo grlico. Ptica ni mogla leteti. Najbrž jo je napadla kaka uveda, kateri je po naključju ušla. Jožetu se je ptica smilila. Mislil jo je že pokončati, da bi jo rešil nadaljnjih muk, vendar nebolgljenemu bitju ni mogel vzeti življenja. Odnese jo je domov, jo dal v kletko in skrbel zanjo z vso ljubeznijo.

Posrečilo se mu je, da je grlica ozdravela. Ko da bi vedela, komu dolguje življenje! Postala je izredno domača. Jože ji je odprl kletko in ji vrnil prostost. Toda grlica mu je sedla na ramo in se s kljunčkom dotaknila njegovega uhlja, nosu in lic, ko da bi ga poljubljala. Kletka je odslej čez dan ostala navadno kar odprta

Jelen na treh nogah

Lani 28. novembra je Janez Pogacnik, član LD Vel. Poljane pri Ribnici, na zalaz uplenil 5-letnega jelena, ki je hodil le po treh nogah.

Na obeh slikah je jasno vidna poškodba zadnje leve noge, kar

je na prvi pogled izgledalo kot poškodba od strela.

Nogo so pregledali tudi na od-delku za patologijo divjih živali pri veterinarski fakulteti v Ljubljani. Skočni sklep (sl. 1) zadnje leve noge je bil obdan z močnim vezivnim tkivom, zaradi tega je bil nenormalno odebeljen in njegova gibljivost močno omejena. Imenovano tkivo je razen tega tudi fiksiralo tetivo, ki povezuje skočni sklep v flektornem (skrčenem) položaju. Na koži in podkožnem tkivu ni bilo opaziti poškodb (od strela) in je do hipertrofije verjetno prišlo zavoljo mehanske sile (topega udarca). Po izjavi uplenitelja in po sledovih v snegu je jelen poškodovano nogo uporabljal le občasno in tam, kjer zaradi konfiguracije terena ni mogel hoditi po treh. Na skrčenem prstnem sklepu mu je zaradi tega najprej odpadla dlaka, kasneje pa nastala odprta rana, ki pa ni bila zagnojena (sl. 2).

Kljub poškodbi je bil jelen v dobrem telesnem stanju, izčiščen je tehtal 130 kg, le prebarvan ni bil popolnoma. Po vsej verjetnosti bi ga zima precej prizadela ali pa bi celo poginil.

O podobnem primeru poročajo tudi iz sosednjega lovišča, lovišča LD Sodražica.

B. Krže

Na štoru

Ko sem neko pomladno jutro sedel v zeleneči goščavi na štoru in užival mladi zrak, priskače srna, se ustavi nekaj korakov pred menoj in se, sopihajoč z odprtim gobčkom, ozira nazaj in počakuje. Kmalu pricapljata dva še pikasta mladiča, ki nista mogla dohajati matere. Takoj sem zasumil, da so zadaj roparji, zato sem brž premenil naboje in se pripravil. Medtem že prihrušči po sledu črn volčjak, ki ga užgem, da je na

mestu obležal. Za njim se pripodi nekaj manjši rjav pes in tudi ta se zakotali po tleh. Tako sem v nekaj hipih rešil oba mladiča gotove smrti in nekoliko potrebil lovišče. Pa ni bilo zgolj tokrat, da sem ustrelil dva psa. Nekoč sem celo z enim strelom dva. Kolikokrat bi bila potrebna puška v lovišču, namesto da visi doma na klinu! Lovišča namreč ne upravljamo zgolj na mizi, temveč mnogo bolje na štoru v gozdu. Tam vidimo, kaj se godi v lovišču in kam zginja divjad. Tudi ponoči naj lovec sede »na štor«, če naj bo pravi varuh divjadi. In če si kakor štor na štoru, doživiš tudi prav ljubke trenutke. Tako mi je nekoč prifrčal na klobuk palček in več ko minuto veselo žvrgolel svojo glasno pesmico. Lovec marsikaj doživi, če ima pravišen klobuk in sedi kakor štor.

Rudolf Kores, LD Kamnica

Zanimiv primer okrnevanja jelenjenega rogovja

V oktobru 1965 je revirni lovec Nace F. našel v Črnem vrhu nad Grčaricami poginulega jelena, po zobovju in ostalih znakih sodeč, starega od 18—20 let.

Jelen, ki se je po pripovedovanju gozdnih delavcev pred rukom zadrževal v okolici Glažute, je po ruku prišel v Črni vrh in tam poginil. Na srečo ga je lovec našel prej, preden so jelena pospravili medvedi in druge roparice.

M. M.

Zopet divji prašič

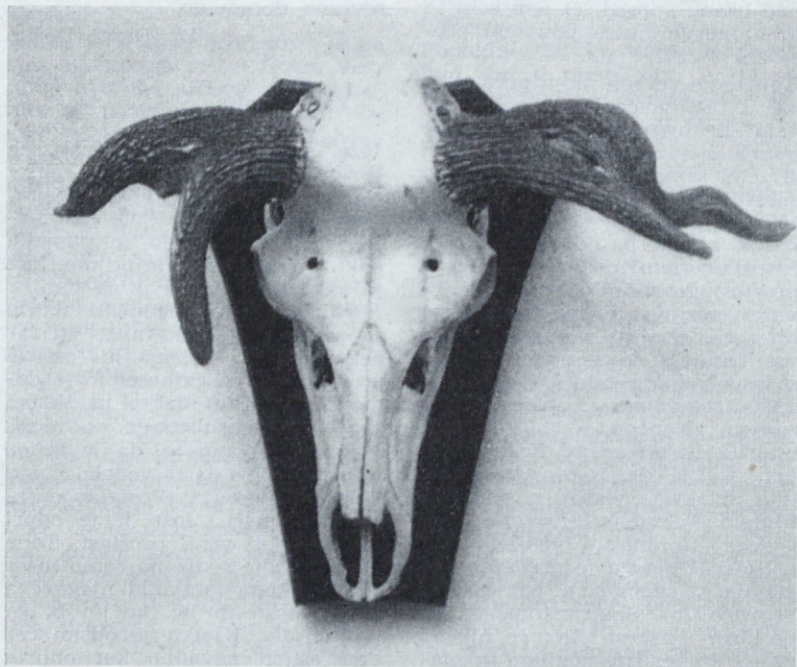
Dne 4. nov. 1965 je šel lovec Petelinc v gozd po steljo. Ko se je z vozom listja vračal skozi gozd Dobravo, je njegova žena opazila v kaluži sledove divjega prašiča. Lovec se je brž vrnil z risanico in ko je prašič planil iz kaluže, ga je lovec pogodil in z drugim strelom umiril. Od leta 1945 so bili v lovišču Dobova, kjer sicer prašičev ni, uplenjeni štirje in od teh je Petelinc sam uplenil tri. Vztrajnemu lovcu čestitamo!

LD Dobova

Iz lovske organizacije

Pomoč lovecev našim najmlajšim — pionirjem

Odnos ljudi do divjadi je često odvisen od odnosa lovecev do njih, zlasti do podeželskega prebivalstva. Še posebno pa je važen odnos mladine do narave, saj iz mladine rastejo bodoči kmetijci, gozdarji in lovci. Otrók pa ne vzgaja samo šola, temveč celotno okolje, v katerem živé. Pri tem imajo tudi lovci svoj delež. Pred nekaj leti se je LZS s posebno okrožnico obrnila na vse lovske družine z naročilom za trajno sodelovanje s šolami, pi-

onirskimi in drugimi mladinski-mi organizacijami. Sedaj priporočamo lovce, da sodelujejo s pionirji v posebni akciji. »Pionirski list« se je vključil v Pionirske igre 1965—1967 z razpisom velikega nagradnega natečaja, objavljenim v glasilu slovenskih pionirjev 6. januarja 1966. Udeležencem natečaja so zastavljene med drugim tudi te naloge: Varujte ptice in divjad pozimi (za januar-februar) in Ali poznate življenje gozda? (za april-maj). V zvezi s tem se bodo pionirji obračali na lovce z določenimi željami. Prosimo torej vse lovce, da jim ustrezete. Peljite jih na krmišča! Z vami naj sodelujejo pri krmljenju divjadi. Povejte jim, kaj tudi sami lahko storé pri varstvu divjadi, povejte jim zanimivosti o divjih živalih, pticah in gozdu! Lovci, s tem boste koristili mladini in pomagali tudi ustvarjati pozitiven odnos naših najmlajših do narave sploh.

Vzgojno-propagandna komisija LZS

SLOVENSKI LOVCI IN PEVCI S KOROŠKE PRI NAS

Petletni stiki posameznih lovcev, lovske družine v Savinjski dolini in Lovske zveze Celje s slovenskimi lovci s Koroške postajajo iz leta v leto pristnejši in priskrbenjši.

V petih letih so bile manjše skupine slovenskih koroških lovcev večkrat gost Lovske družine Vransko.

Tudi v tem lovskem letu, 11. in 12. decembra 1965, so nas na povabilo Lovske zveze Celje obiskali, to pot zelo številno in organizirano.

Sicer pa naj o teh stikih in o namenu obiska pripovedujeta tajnik Slovenskega lovskega kluba na Koroškem in zborovodja pevskega zbora Folte Hartman:

»Slovenski lovski klub s sedežem v Celovcu bo marca leta 1966 obhajal drugo, obletnico obstoja. Klub je bil osnovan na pobudo koroškega prvoborca Karla Prušnika - Gašperja. Klub združuje slovenske lovce na Koroškem in šteje nad 60 članov. Namen kluba je gojiti domačnost, družabnost, tovarštvo in strokovno izobraževati lovce, zlasti pa nuditi mladim lovce pomoč pri lovske izpitih. Klub nima svojih lovišč in člani lovijo v občinskih loviščih. Letna članarina za klub je 80 šilingov. Lovske razmere pri vas so precej drugačne in jih ne moremo primerjati z našimi, kjer vlada običajno zakupni si-

Pevski zbor koroških lovcev

Foto V. Dvoršek

stem. Člani kluba včasih težko pridejo do lova, ker lovišča more licitirati le tisti, ki ima precej pod palcem. Klub bi si kaj takšnega težko privoščil, ker so člani kluba izključno kmečki fantje, delavci in nameščenci.

Danes nas je tukaj v Vranskem zbranih 50 in smo vam pripravili pevski koncert. V zboru poje 22 pevcev, od tega polovica lovcev. Zbor sestavljajo pevci iz raznih krajev Koroške, v glavnem pa iz Železne Kaple, Sentvida v Podjuni, Skocjana in Radiš. Vsak od navzočih poje še doma v domačem pevskega zbora. Vsi ti zbori gojijo koroške narodne in umetne pesmi, vendar vam bomo danes peli samo domače slovenske koroške viže.

Izredno smo zadovoljni, da nam nudite možnost lova na divje prašiče; teh namreč pri nas sploh ne poznamo. Sicer so pa tudi drugače med nami zelo prisrčni odnosi. Lovski zvezi Celje se posebej zahvaljujemo za vso strokovno pomoč, ki nam jo nudi, zlasti pa smo bili veseli zelo kvalitetnega predavanja iz kinologije, ki nam ga je celjska zveza pripravila na Koroškem.

Vsi prejemo tudi vaše glasilo LOVEC, ki je strokovno na precejšnji višini in ga tudi zelo cenimo. Vaš LOVEC nam je nekako bližji in razumljivejši. Zmotili bi se pa, če mislite, da ga prebirajo samo člani kluba. Mnogo poklicnih lovcev zelo rado sega po njem.

Ko so pozneje ti naši koroški lovci in pevci v nabito polni dvorani na Vranskem še zapeli, so nam bili še posebej blizu.

Lepi domači in ubrani glasovi, ki so doneli dve uri, so bili nagrajeni z navdušenimi aplavzi. Posebnega navdušenja je bila deležna pesem »Nedeljski jagri«, katere avtor je Franc Leder-Lesičjak.

Pionirčki iz Vranskega so se zborovodji Hartmanu po končanem koncertu v imenu Vranskega lepo zahvalili, posebej pa so tudi pozdravili koroškega prvoborca Karla Prušnika - Gašperja in obema izročili cvetje. Koncert je bil zaključen z družabnim večerom. Naslednji dan, v nedeljo, so se koroški lovci razdelili na lovske družine Vransko, Sentjur ob Taboru, Prebold in Braslovce ter v družbi domačih lovcev preživeli prijeten dan. Na teh lovih so uplenili pet divjih prašičev.

Lovci iz Vranskega in drugih družin, pa tudi ostali prebivalci, so v soboto 11. decembra doživeli lep koncert in upamo, da smo se jim naslednji dan na lovu tudi oddolžili.

Prišli bodo ponovno prihodnje leto in naj jim že sedaj velja naš pozdrav: Dobrodošli slovenski koroški lovci in pevci!

V. D.

Obvestilo

Dopisnike prosimo, da poročila o jubilejih od 50 do 70 let starosti večjejo na desetletja, za starejše pa tudi na petletja. Slike objavljamo za člane, stare 70 in več let, izjemno za člane, ki so na splošno zaslužni za naše lovstvo.

Uredništvo

Jubilanti

Ivan Kirbiš, član LD »Starše«, praznuje svojo 80-letnico, je že 57 let lovec in še vedno hodi čil po lovišču. K življenjskemu jubileju mu kličemo še na mnoga zdrava leta v naši sredi!

Lovci LD »Starše«

Ivan Peterlin 70-letnik, častni član LD Komenda, 50 let lovec, ki se je posebno odlikoval pri uničevanju roparic in je kljub visokim letom uplenil še v tem lovskem letu 12 lisic. Dopisnik je bil v našem glasilu in 10 let vzoren tajnik družine. Odlikovan je z Znakom za zasluge. Vedno se še udeležuje vseh lovov in sestankov. Zglednemu lovskemu tovarišu želimo še mnogo zdravih in srečnih let!

Lovski tovariši
LD Komenda

Albert Cera 80-letnik, častni član LD Ilova gora in Dobropolje, predsednik nekdanje OLZ Grosuplje in bivši član nadzornega odbora LZ Ljubljana in Kočevje, je že čez 45 let lovec. Uglednemu lovskemu tovarišu in nekdanjemu neustrašenemu borcu za narodne pravice želimo, da bi v Novem Sadu še dolgo užival spokojno jesen svojega zaslužnega življenja in hodil k nam klicat jerebe. Spoštovanemu lovcu Ceraju še na mnoga zdrava leta!

Lovski tovariši

Martin Zadobovšek 70-letnik, soustanovitelj in član naše LD, zgleden gojitelj divjadi. Njegova kmetija je drugi dom osirotele in onemogle mlade srnjadi in goštoljubna hiša vsem lovcem. Za neumorno delo v lovstvu je bil odlikovan. Dragi Stojčev Tine, ostani nam še dolgo zdrav in vever v naši družini!

Lovci LD Trbovlje

Zdravko Jager 70-letnik, član LD Trbovlje, 50 let lovec in kinolog, ki je na mednarodni tekmi gonivcev na Slivnici leta 1949 za svojo psičko prejel Ib oceno in naslov »Prvak Jugoslavije v delu«. Za požrtvovalno delo v lovstvu in kinologiji je bil štirikrat odlikovan. Prejel je srebrni znak VODNIK, Znak za zasluge v lovstvu, Srebrni znak za zasluge v kinologiji in Red za zasluge II. stopnje za kinologijo. Jubilaru želimo, da bi bil še mnogo let vever in zdrav med nami!

Lovci LD Trbovlje

Umrli

Herman Sarkar, član LD Hoče pri Mariboru, je podlegel posledicam nesreče. Vzornemu lovskemu tovarišu trajan in časten spomin!

Člani LD Hoče

Nace Barle, soustanovitelj LD Velika Loka, večletni član upravnega odbora, odlikovan z Znakom za zasluge, je v juliju 1965 tragično preminul, star 36 let. Vedremu lovskemu tovarišu trajan spomin!

Lovski tovariši Velika Loka

Herman Tavčar, član LD »Jezero« Komen in njen blagajnik, prizadeven gojitelj divjadi in ne-sebičen, iskren lovski tovariš, je umrl komaj 36 let star. Časten mu spomin!

Lovci LD »Jezero« Komen

Lovska kinologija

KINOLOŠKE PRIREDITVE V LETU 1966/1967

Opomba: Če nista določena datum in kraj prireditve, bo prireditelj to pozneje, a pravočasno javil pristojni pasemski organizaciji, ki določi tudi sodnike. Vodje tekem, tečajev in seminarjev določi prireditelj.

1. Lovska zveza Celje:

Februarja in marca 1966 kinološka predavanja po lovskih družinah. Predavatelja določi L. Z. 22. maja 1966 pregled jamarjev in tekma v rovih lovišča Žalec. Sestanek ob 7. uri v lovskem domu Rinka. Sodnike določi KLJT. 29. maja 1966 pregled ptičarjev, šarivcev, goničev in brakov jazbečarjev v Celju. Kraj in čas določi LZ Celje, sodnike pa pristojne pasemske organizacije. 25. septembra 1966 tekma lovskih psov po umetnem krvnem sledu. Kraj in čas določi LZ Celje, ki tudi povabi sodnike. Oktobra 1966 tekma jamarjev na planem. Kraj in čas določi LZ, sodnike KLJT. 30. oktobra 1966 tekma šarivcev. Datum in kraj določi LZ Celje, sodnike DLP. Novembra 1966 tekma goničev. Kraj in datum določi LZ naknadno. Sodnike določi Klub za goniče. Novembra 1966 tekma brakov jazbečarjev. Kraj in datum določi LZ Celje, sodnike Društvo brak jazbečar.

2. Lovska zveza Gorica:

20. marca 1966 v Novi Gorici ocena zunanosti ptičarjev. Kraj določi LZ Gorica, sodnike DLP. Od 1. do 15. maja pregled goničev in brakov jazbečarjev v Idriji. Datum in kraj določi LZ Gorica, sodnike Klub za goniče in Društvo brak jazbečar. Od 16. do 30. maja 1966 pregled goničev in brakov jazbečarjev v Mostu na Soči in Novi Gorici (dva dni). Datum in kraj določi LZ Gorica naknadno. Sodnike določi Klub za goniče in Društvo brak jazbečar. V prvi polovici oktobra 1966 ocena zunanosti goničev in brakov jazbečarjev in preizkušnja v goriških Brdih (dva dni). Datum in kraj določi LZ naknadno. Sodnike določi Klub za goniče in Društvo brak jazbečar. 2. oktobra 1966 jesenska vzrejna oziroma poljska tekma ptičarjev

v lovišču LD Čaven ali Lijak. Kraj določi LZ naknadno, sodnike Društvo ljubiteljev ptičarjev.

3. Lovska zveza Kočevje:

8. maja 1966 pregled in uporabnostna preizkušnja jamarjev v Kočevju, v lovišču LD Mala gora. Zbirališče ob 8. uri v Deržakovi gostilni v Zeljah. Sodnika dr. Janko Lavrič in Adolf Ivanc. 21. aprila 1966 pregled goničev in brakov jazbečarjev, združen s preizkušnjo naravne zasnove goničev v Livoldu pri Kočevju, za lovske družine kočevskega področja. Sestanek ob 8. uri v Livoldu. Sodnika Adolf Ivanc in Jožko Kalan.

28. avgusta 1966 pregled goničev in brakov jazbečarjev, združen s preizkušnjo naravne zasnove goničev v Ribnici na Dolenjskem, za lovske družine ribniškega področja. Sestanek ob 8. uri v gostilni »Pri Cenetu« v Ribnici. Sodnika Adolf Ivanc in Jožko Kalan. 23. januarja 1967 ob 8.30 uri redni letni zbor kinoloških referentov LZ Kočevje v prostorih lovske zveze v Kočevju.

4. Lovska zveza Koper:

27. marca 1966 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev. Kraj določi LZ Koper naknadno, sodnike DLP. 22. maja 1966 pregled psov vseh pasem, razen jamarjev, v Koprju. Kraj določi LZ Koper naknadno. Sodnike določijo pasemske organizacije po obvestilu LZ. 5. junija 1966 pregled in preizkušnja dela v rovu za jamarje. Kraj določi LZ Koper, sodnike KLJT.

5. Lovska zveza Kranj:

Januarja, februarja in marca 1966 bazenska strokovna predavanja o vzgoji in šolanju lovskih psov in o delu vodnikov. Kraj in čas določi kinološka komisija pri LZ, ki določi tudi predavatelje. 12. junija 1966 pregled za vse pasme lovskih psov in obenem tekma jamarjev v rovi na Planini pri Kranju. Sodnike določijo pristojne pasemske organizacije po prejemu obvestila Lovske zveze Kranj. 30. oktobra 1966 pregled in preizkušnja naravne zasnove za vse vrste goničev in brakov jazbečarjev v Poljanski dolini (LD Poljane in LD Gorenja vas). Kraj določi LZ naknadno. Sodnike določi Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

6. Lovska zveza Krško:

7. in 8. maja 1966 pregled psov ptičarjev in pomladanska vzrejna tekma. Zborni mesto 7. maja

1966 ob 15. uri na stadionu Matije Gubca. Dne 8. maja 1966 ob 8. uri prav tako na stadionu Matije Gubca. Sodnike določi DLP. 29. maja 1966 pregled in tekma jamarjev v lovišču LD Cerklje. Zbor ob 8. uri pri gostilni Vahčič v Cerkljah. Sodnike določi KLJT.

5. junija 1966 pregled goničev in brakov jazbečarjev od 8. ure dalje pri gostilni »Murko« v Krškem. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar. 15. in 16. oktobra 1966 jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev. Zborni mesto 15. 10. 1966 ob 14. uri in 16. 10. 1966 ob 8. uri na stadionu Matije Gubca. Sodnike določi DLP.

13. novembra 1966 tekma vseh vrst goničev in brakov jazbečarjev na Libni. Zbor ob 8. uri pri postaji Videm-Krško. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

7. Lovska zveza Ljubljana:

9. in 10. aprila 1966 pomladanska vzrejna in pomladanska tekma ptičarjev v Ljubljani. Zborni mesto 9. aprila 1966 ob 14. uri na vrtu gostilne »Kačič« na Titovi cesti. Dne 10. 4. 1966 ob 7. uri na vrtu gostilne »Ruski car« na Ježici. Sodnike določi DLP.

15. maja 1966 pregled vseh vrst lovskih psov ob 8. uri na Ljubljanskem gradu. Sodnike določijo pristojne pasemske organizacije. 22. maja 1966 pregled lovskih psov od 8. ure dalje. Zbirališče na vrtu gostilne »Grosupeljčan«. Sodnike določijo pristojne pasemske organizacije po obvestilu LZ Ljubljana.

19. junija 1966 tekma jamarjev v rovih v Ljubljani. Zbirališče ob

Foto H. Vadnov

8. uri na vrtu gostilne »Pod lipco« v Stožicah pri Ljubljani. Sodnike določi KLJT.

4. septembra 1966 preizkušnja naravne zasnove goničev in brakov jazbečarjev v okolici Grosuplja. Čas in kraj določi LZ naknadno, sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

18. septembra 1966 tekma jamarjev na planem. Zbirališče ob 8. uri na vrtu gostilne »Tavčarjev dvor« na Ježici pri Ljubljani. Sodnike določi KLJT.

8. in 9. oktobra 1966 jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev v Ljubljani. Zbirališče 8. 10. 1966 ob 14. uri na vrtu gostilne Kačič na Titovi cesti, 9. 10. 1966 ob 7.30 uri na vrtu gostilne »Ruski car« na Ježici pri Ljubljani. Sodnike določi DLP.

16. oktobra 1966 mladinska tekma in tekma starejših španjelov za ugotovitev lovske zasnove. Zbirališče ob 7.30 uri na vrtu gostilne »Ruski car« na Ježici. Sodnike določi DLP.

8. Lovska zveza Maribor:

10. aprila 1966 vzrejna tekma jamarjev v lovišču LD Pobrežje. Zbirališče ob 8. uri v gostilni »Lešnik« v Brezju pri Mariboru. Sodnike določi KLJT.

10. aprila 1966 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v lovišču LD Starše. Zbirališče ob 8. uri v lovskem domu v Staršah. Sodnike določi DLP.

22. maja 1966 od 8. ure dalje pregled lovskih psov vseh pasem na sejmišču v Mariboru. Sodnike določijo pristojne pasemske organizacije, ki bodo pravočasno obveščene od strani lovske zveze. 9. oktobra 1966 jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev v lovišču LD Rače. Zbirališče v gostilni »Brglez« v Račah ob 8. uri. Sodnike določi DLP.

9. Lovska zveza Pomurje v Murski Soboti:

Januarja, februarja in marca 1966 predavanja o vzreji, vzgoji, šolanju in vodstvu psa ptičarja v Murski Soboti, Ljutomeru, Radgoni in Lendavi. Kraj in čas določi Lovska zveza Pomurje. Predavatelj Ivan Caf.

16. in 17. aprila 1966 pomladanska vzrejna in pomladanska tekma ptičarjev v okolici Murske Sobote. Zbirališče 16. aprila 1966 ob 13. uri pred domom pomurskih lovcev v Murski Soboti. Dne 17. aprila 1966 na istem kraju ob 8. uri. Sodnike določi DLP.

22. in 23. oktobra 1966 jesenska vzrejna in poljska tekma pti-

čarjev v okolici Murske Sobote. Zbirališče 22. 10. 1966 ob 13. uri pred domom pomurskih lovcev v Murski Soboti. Dne 23. 10. 1966 na istem kraju ob 8. uri. Sodnike določi DLP.

10. Lovska zveza Novo mesto:

13. marca 1966 predavanje o vzreji, vzgoji, šolanju in vodstvu lovskih psov. Kraj in čas kakor tudi predavatelj določi lovska zveza naknadno.

27. marca 1966 ocenjevanje ptičarjev in šarivcev. Zbirališče ob 8. uri na vrtu gostilne »Košak« v Novem mestu, nato pomladanska vzrejna tekma ptičarjev. Sodnike določi DLP.

27. marca 1966 pregled vseh vrst goničev. Zbirališče ob 8. uri na vrtu gostilne »Košak«. Sodnike določi Klub za goniče.

Pregledi in preizkušnje goničev bodo v jeseni 1966 v Metliki, Črnomlju in Trebnjem. Datum in kraj bosta določena naknadno. Lovska zveza naj se glede teh prireditev sporazume s Klubom za goniče, ki bo določil tudi sodnike.

11. Lovska zveza Ptuj:

17. aprila 1966 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v okolici Ptuja. Kraj in čas določi lovska zveza naknadno. Sodnike določi DLP.

30. oktobra 1966 jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev v okolici Ptuja. Kraj in čas določi lovska zveza naknadno. Sodnike določi DLP.

12. Lovska zveza Postojna:

12. junija 1966 tekma jamarjev v rovi. Hkrati bo ocena zunanosti vseh pasem lovskih psov. Zbirališče in čas določi lovska zveza naknadno vsem pristojnim pasemskim organizacijam, ki določijo tudi sodnike.

13. Lovska zveza Trbovlje:

Marca 1966 tečaj za vodnike goničev in brakov jazbečarjev o vzreji, vzgoji, šolanju in vodstvu na lovu. Predavatelj določi lovska zveza sporazumno s Klubom za goniče.

17. julija 1966 pregled vseh vrst goničev, brakov jazbečarjev in jamarjev na igrišču TVD Partizan v Trbovljah. Zbirališče ob 8. uri. Sodnike določijo Klub za goniče, Društvo brak jazbečar in KLJT.

18. septembra 1966 preizkušnja naravne zasnove vseh vrst goničev in brakov jazbečarjev. Kraj določi lovska zveza naknadno. Sodnike določi Klub za goniče.

14. Lovska skupnost Notranjske v Cerknici:

22. maja 1966 pregled goničev, brakov jazbečarjev in jamarjev v Cerknici. Kraj določi prireditelj naknadno. Sodnike določijo Klub za goniče, DBJ in KLJT.

16. oktobra 1966 preizkušnja zasnove goničev in brakov jazbečarjev na Rakeku. Kraj določi prireditelj naknadno in obvesti o tem Klub za goniče, ki določi tudi sodnike.

15. Klub za goniče:

Konec oktobra ali v začetku novembra 1966 nadaljevanje tekmovanja za prehodni lovski rog v lovišču LD Poljane in Gorenja vas nad Škofjo Loko. Prireditelj je v republiškem merilu. Datum in kraj se določita naknadno. Sodnike določi Klub za goniče.

16. Društvo ljubiteljev ptičarjev:

6. novembra 1966 tradicionalna tekma po krvnem sledu v Cerknici pri Rakeku. Kraj in čas ter sodniki bodo določeni naknadno.

17. Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev:

Ob mednarodni razstavi psov maja 1966 v Mariboru bo Klub priredil mednarodno tekmo jamarjev. Kraj in čas bosta določena naknadno. Sodnike določi KLJT.

Klub predvideva v maju in septembru 1966 pregled jamarjev ter vzrejno preizkušnjo v Mariboru in Ljubljani.

Naslovi pasemskih organizacij:

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, Puharjeva ul. 3. Klub za goniče v Ljubljani, Zupančičeva ul. 9/II.

Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9/II.

Društvo brak jazbečar, Celje, Čuprijska 19.

Kinološka zveza Slovenije

Jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev, 17. oktobra 1965, v lovišču LD Rače pri Mariboru

Tekmi je organizirala Lovska zveza Maribor pod vodstvom agilnega kinološkega referenta Franca Lipovška.

Tekmo je vodil Franc Pesek, sodil pa podpisani.

Bil je vroč sončen jesenski dan, suh in brez vetra — vsekakor za pse ne posebno ugoden. Stalež divjadi je bil primeren.

Privedenih je bilo 9 psov: na jesensko vzrejno tekmo 6 nemških kratkodlakih ptičarjev in 1 žimavec, na poljsko tekmo pa 2 nemška kratkodlaka ptičarja.

Psi so pokazali dovolj dobro lovsko zasnovo, toda premalo šolanosti. Priporočljivo bi bilo, da bi si vodniki nabavili piščalke, kajti s požvižgavanjem gotovo ni mogoče obvladati psa, zlasti ne, če je ta bolj daleč. Večina psov je slabo obvladala vzdržnost pred zajcem, strelomirnost in obnašanje pred odletelo pernatu divjadjo. Utrditi jih je tudi v stoji in vleki s pernatu divjadjo. Pri prinašanju male divjadi mora pes sesti pred vodnika in plen držati v gobcu do povelja »pusti«.

Pri jesenski preizkušnji je bilo pomanjkljivo tudi vodno delo.

Uspehi na jesenski vzrejni tekmi:

1. Nemški ktdl. ptičar »As Trgovski« JRP 3710 Nkd, pol. 10. 4. 1964, vodnik in lastnik Stanko Lukman, Starše 11.

Pes ima zelo dober nos, trdno stojo, išče dovolj sistematično, toda prepočasi; 169 točk, II/a.

2. Nemški žimavec »Bar Majšperski« JRP 1206 Nod, pol. 18. 6. 1964, vodnik in lastnik Ivan Klasinc, Zlatoličje, p. Starše.

Pes ima zelo dobro lovsko zasnovo, toda pri šolanju rabi še močno vodniško roko; 165 točk, II/b.

3. Nemški ktdl. ptičar »Cap« JRP 3712 Nkd, pol. 21. 3. 1964, vodnik in lastnik Ernest Mlinarič, Gradišče v Slovenskih goricah.

Pes ima potrebno lovsko zasnovo, vendar mu manjka šolanja; 89 točk.

4. Nemška ktdl. ptičarka »Cara« JRP 3717 Nkd, pol. 21. 3. 1964, vodnik in lastnik Vlado Domanjko, Gradišče v Slovenskih goricah. Treba ji je še šolanja; 95 točk in pohvalno priznanje.

5. Nemški ktdl. ptičar »Ciko« JRP 3713 Nkd, pol. 21. 3. 1964, vodnik in lastnik Ivan Klobučar, Gradišče v Slov. goricah.

Psu je treba šolo popolnoma obnoviti; 82 točk.

6. Nemški ktdl. ptičar »Lumpi« RMPKi 2177, pol. 28. 6. 1964, lastnik in vodnik Stefan Ogrižek, Dravski dvor št. 27, p. Orehova vas. Pes ima občutljiv nos, v stoji in natezanju je malo pomanjkljiv; 130 točk, III.

7. Nemški ktdl. ptičar »Lord« RMPKi 2176, pol. 28. 6. 1964, vodnik Ivan Verdinek, lastnik LD Rače.

Pes ima prav dober nos, zadovoljivo stojo, a pomanjkljivo hitrost. Odpovedal je pri vodnem delu; 119 točk.

Uspehi na poljski tekmi:

1. Nemški ktdl. ptičar »Brik« JRP 3534 Nkd, pol. 10. 6. 1963, vodnik in lastnik Janez Peklar, Cenkova št. 5.

Pes ima sicer dober nos, a ni zadostno šolan; 99 točk.

2. Nemški ktdl. ptičar »Blisk Starogorski« JRP 3359 Nkd, pol. 10. 5. 1963, vodnik in lastnik Ivan Bauman, Šentilj 47.

Po zasnovi in delu ne zaostaja za psom pod 1; 98 točk — pohvalno priznanje.

Po objavi uspehov sem prikazal celotni potek tekmovanja, kot tudi napake vodnikov pri vodenju psov ter jim dal napotke za nadaljnje uspešno šolanje.

Pavel Cvenkel
sodnik

Poljska preizkušnja psov ptičarjev v Krškem 23. in 24. oktobra 1965

Tabele govore o uspehu in neuspehu posameznega psa, toda iz same tabele marsikaj ni razvidno in zato naj preizkušnjo na kratko opišem.

Lovska zveza Krško se zaveda pomena kinologije in je tudi uspeła v vzgoji mladih vodnikov. Osrednja oseba kinologije v Krškem je Jože Jurečič, ki si je pridobil sodelavce tako v lovski zvezi kakor v lovskih družinah. Seveda so težave, ki pa se z idealizmom premoste. Kaže, da bodo preizkušnje psov od strani opazovalcev v bodoče bolj obiskane. Se pravi, glejmo, kako drugi delajo in se raje učimo na napakah drugih, da za učenje ne bo treba delati napak nam samim. Ob koncu preizkušnje je bil kritično ocenjen vsak pes in vsak vodnik. Svoje pripombe sta podala tudi predsednik DLP Vladimir Pleničar in Jože Jurečič.

K preizkušnji se je prijavilo šest psov: trije nemški kratkodlaki ptičarji, nemški ostrodlaki ptičar, poenter in epagneul breton.

S 175 točkami je dosegel I a očno poenter Tak JRP 1311 Po, s telesno oceno prav dobro. Vodnik in lastnik Leopold Riedel, Krško. Pes je bil dobro voden, poslušen in za lov dobro uporaben. Je dober prinašalec, kar pri poenterjih ni vedno.

S 171 točkami se je uvrstil v I a očno nemški ostrodlaki ptičar Borko JRP 1203 Nod, telesno ocenjen prav dobro, lastnik Jože Jurečič, vodnik Aleksander Bednarshek. Vodnik in pes sta še zelo mlada, toda z voljo in pridnostjo se mnogo doseže. Zaradi prevečkratnega piskanja se pes pri iskanju ni sprostil. Odlikuje ga hitrost in vleki in pri prinašanju se ne obotavlja. Spomladi naj

vodnik prične s psom vaje na krvnem sledu.

S 150 točkami je dobila II očno epagneul bretonka Bistra JRP 85 EB, s telesno oceno dobro. Lastnik in vodnik Rudi Gabrič. Psica je pomanjkljiva v prinašanju, sicer pa je dobro uporabna za poljski lov.

Drugi trije psi se niso plasirali. Zato naj pridejo prihodnjo jesen po boljši uspeh.

Vodniki so bili disciplinirani in so dobronamerno kritiko pravilno sprejeli. LZ Krško naj skuša privabiti več opazovalcev, zlasti lovcev iz nižinskih lovišč, da spoznajo lepote lova s psom ptičarjem in njegovo uporabnost. V soboto zvečer, 23. X., je tovariš Pleničar pokazal zbranim nekaj diapozitivov z raznih preizkušenj. Razvil se je koristen pogovor o kinologiji in v prijetnem ozračju je lovski ropot počastil vodnike, njihove pse ter druge udeležence.

Sodnik Ljuban Zadnik

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja ptičarjev LZ Pomurje, 23. in 24. okt. 1965

Privedenih je bilo 25 psov, od teh 6 preizkušenih po vzrejnih pravilih, 11 jih je pokazalo znanje na poljski tekmi, drugi so bili le telesno ocenjeni.

Izredno suho vreme je bilo mladim psom precejšnja ovira. Divjadi je bilo dovolj. Ker so bili poljski pridelki po večini pospravljeni, ni bilo na polju kritja, zato se je divjad zatekla v goščave, kjer je delo ptičarja težko opazovati in še težje ocenjevati. Prireditve je bila dobro pripravljena in je zanjo vladalo živo zanimanje, tako pri mladih lovcih kakor pri starejših. Prireditve se je udeležil tudi predsednik LZ, Janez Drvarič.

Uspehi:

Dara, nemška kratkodlaka ptičarka, prav dobre telesne ocene, last LD Ljutomer, vodnik Franc Škerget. Psica je pokazala dobre zasnove in zrelo sposobnost. Iskanje prekratko. V priučenih predmetih je bila zanesljiva, v vodnem delu odlična. Vodnik naj jo ponovno privede na širšo poljsko preizkušnjo — 179 točk — II.

Arno Hraščinski, nemški kratkodlaki ptičar, dobre telesne ocene, vzreditelj, lastnik in vodnik Franc Bakan, Gančani. Pes ima zadovoljive zasnove, je v priučenih predmetih pozitiven, v vzdržnosti, uboljivosti in strelomirnosti še ne dovolj utrjen — 158 točk — II b.

Astor, nemški kratkodlaki ptičar dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Franc Somer. Pes je že na pomladanski in jesenski vzrejni preizkušnji dosegel oceno 83

točk — III. To pot je bil najboljši prinašalec, proti roparici primerno oster, v vodnem delu nezadosten — 167 točk — III. Agan (Aron), nemški kratkodlaki ptičar s prav dobro telesno oceno, lastnik in vodnik Ivan Pozvek. Pes ima dobre zasnove, je oster na roparice in vodoljuben. Pri prinašanju zajca je odpovedal — 175 točk in pohvalno priznanje. Dama, nemška kratkodlaka ptičarka, prav dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Leopold Ratnik, Vanča vas. Psica ima zadostne zasnove, v priučenih predmetih je nekoliko slabša, v vodi je odpovedala. Utrditi jo je treba v vzdržnosti in pri prinašanju. Vodnik naj jo ponovno privede na poljsko preizkušnjo — 127 točk.

Rina Veščiška, nemška kratkodlaka ptičarka dobre telesne ocene, lastnik in vodnik Aleksander Stifter. Temperamentna psica ima zadostne zasnove, ustreza v priučenih predmetih, zaostaja pa v ubogljivosti, vzdržnosti, v vodnem delu in prinašanju — 99 točk.

Ob koncu prireditve je predsednik LZ Murska Sobota čestital vsem vodnikom, se zahvalil sodelavcem za lepo uspelo prireditev in razdelil praktična darila.

Ivan Caf

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Koker španjeli:

Felicita Soška JRŠK 297 — Tacko JRŠK 539, leglo je bilo 30. 1. 1966, vzreditelj Konrad Prekoršek, Višnja vas 6, p. Vojnik.

Springer španjeli:

Dora Pokoška JRŠŠ 130, bila na tekmi — Dečko JRŠŠ 128, bil na tekmi, leglo bo 15. 2. 1966, vzreditelj Franc Kotnik, Celje, Tržaška ul. 9.

Nemški ktdl. ptičarji:

Asta JRPki 3756, bila na tekmi — Dob JRPki 2334, bil na tekmi, leglo je bilo 22. 12. 1965, vzreditelj Jakob Čuk, Hrastje Mota 71, p. Križevci pri Ljutomeru.

Astra JRPki 3262 — Bis JRPki 1317, bil na tekmi, leglo je bilo 22. 1. 1966, vzreditelj Karel Kološa, Murska Sobota, Juža Kramarja.

Dara RMPki 2033 — Ado Loperški JRPki 3616, bil na tekmi, leglo bo 4. 2. 1966, vzreditelj Lovska družina Ljutomer.

Lovski terierji:

Eta JRLT 2343 — Ego JRLT 1053, bil na tekmi, leglo bo 22. 2. 1966, vzreditelj Zvone Mokerelj, Pristava 3, p. Križe pri Trzinu.

Ada JRLT 2095 — Bor Javorniški JRLT 1855, bil na tekmi, leglo je bilo 2. 1. 1966, vzreditelj Viktor Uršič, Hotedršica 37, p. Hotedršica.

Braki jazbečarji:

Bistra JRBj 1668 — Bodo JRBj 1480, leglo je bilo 19. 1. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.

Istrski ktdl. goniči:

Hitra Kočevska JRGki 4383 — Cero JRGki 3426, leglo bo 27. 2. 1966, vzreditelj Lovska družina Kočevje.

Borza Dobropoljska RMGki 2404 — Cero JRGki 3566, leglo bo 1. 3. 1966, vzreditelj Lovska družina Medvode.

Baska JRGki 3670 — Bik JRGki 3655, leglo je bilo 24. 1. 1965, vzreditelj Maks Hojak, Kal nad Kanalom 130.

Cita JRGki 2490 — Riko JRGki 3784, bil na tekmi, leglo je bilo 23. 1. 1966, vzreditelj Peter Spiller, Zdole pri Krškem.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Kura na mizo, fantiček v hlače

Naselij z imenom Praproče je na Slovenskem sedem. No, in v enem izmed Praproč je lani 2. decembra popoldne na Glinovčevem vrtu kragulj napadel kokoši. Človek bi mislil, da so kokoši v majhni, odročni vasici sredi gozdov bolj navajene kragulja. Pa ne! Kraguljev napad je povzročil tak preplah, da so kure letele po zraku in po tleh na vse strani. Tudi Glinovčev petelin je kričal, kot bi ga devali iz kože in bežal, da so ga krivci komaj dohajali. Rjavkasta debelušna štajerka je po najkrajši poti bežala domov in pol po tleh pol po zraku prifrčala naravnost v kuhinjsko okno. Zažvenketale so šipe in kokoš je že stala pri Glinovcu v kuhinji sredi mize. Mali Bojanček, ki je bil sam v kuhinji, se je tako ustrašil, da še zajokati ni mogel. Kura sredi mize se je stresla, ko da so ji

popustili živci in od nje je padlo na mizo pravo — jajce. Tudi Bojančku so na skrajnem delu hrbta popustili živci in mišice... »Presneti lovci«, je zvečer rekla Glinovka Francetu, članu lovske družine, če bi kragulja ustrelili, nam ne bi bilo treba danes popravljati okna in prati Bojančkovih novih hlač!«

-elf-

Aport!

SLOVENIJA VINO

LJUBLJANA, FRANKOPANSKA 11

Vsem ljubiteljem dobre kapljice
priporočamo naše odlične proizvode znamke SLOVIN

LAŠKI RIZLING, ŠIPON, TRAMINEC
SMEDEREVKA, EN STARČEK BELI - RDEČ, GRAJSKO ČRNO
CABERNET, MERLOT, ČRNI GUSAR

Poiskusite naše priznane aperitive VINJAK in VERMOUTH
postali boste naš odjemalec

Ne pozabite — SLOVIN je pojem visoke kvalitete in dobrega okusa!

VSEM LOVSKIM DRUŽINAM!

Društvo ljubiteljev ptičarjev je ob
45-letnici svojega obstoja izdalo

STENSKI,
LOVSKO-KINOLOŠKI KOLEDAR 1966

Koledar je tiskan na uvoženem
umetniškem papirju s sedmimi foto-
grafijami priznanih fotoamaterjev-
lovcev, iz življenja lovca, divjadi in
lovskega psa. Cena koledarja je
480.— starih din ali 4,80 novih din.
Okras je vsaki lovski sobi, domu
in koči! Z nakupom koledarja pri-
spevate k delu, ki ga uspešno vrši
Društvo ljubiteljev ptičarjev na po-
lju lovske kinologije.

VABIMO VAS, DA POSTANETE
ČLAN DRUŠTVA. — Članarina za
družino je letno 500.— din, novih
5.— din, za člane 300.— din, novih
3.— din.

O B Č N I Z B O R B O V MESECU
MARCU, vabila s programom bo-
mo pravočasno razposlali.
V množičnem skupnem delu lahko
pričakujemo pozitivne rezultate pri
vzreji, vzgoji in strokovnem šolanju
lovskega psa.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
Ljubljana, Župančičeva ulica 9/II,
p. p. 349

DOBAVLJAMO – IZVAŽAMO – UVAŽAMO

- VALJANE IN VLEČENE PROIZVODE ČRNE IN BARVNE METALURGIJE
- PLEMENITA JEKLA
- KROGLIČNE LEŽAJE
- ORODJE ZA OBDELAVO KOVIN IN LESA
- VIJAČNO IN PRIČVRSTILNO BLAGO
- STROJE VSEH VRST
- INSTRUMENTE
- INSTALACIJSKI MATERIAL
- OPREMO ZA INDUSTRIJO

metalka

LJUBLJANA – DALMATINOVA ULICA 2

Oglejte si naše zaloge. Naše cene so konkurenčne. Pri raznih izvozno - uvoznih poslih dajemo strokovne nasvete. Kupujte v naših specializiranih detajlnih trgovinah.